

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• F O R R E L I G I O N O G K U L T U R •

76. ÅRGANG

21. MARS 1964

A V I N N H O L D E T :
«ST. OLAV» ER 75 ÅR - EN BØNN VED JESU GRAV - TRE
TUSEN ETT HUNDRE OG FEMTI NUMMER - KIRKEN SYNGER
SIN PÅSKEGLEDE - BLIKK PÅ TIDEN - LITURGI-REFORMEN
KATOLIKKER I NORGE - UTLANDET

NR
6

N E S T E N U M M E R U T K O M M E R 11. A P R I L 1964

Årets PÅSKEGUDSTJENESTER i Oslo:

ST. OLAVS KIRKE, Akersveien 1.

Palmesøndag 22. mars:
Kl. 9 og 9,45: Messe.
Kl. 11: Palmevigsel i St. Josefs kapell.
Prosesjon til St. Olavs kirke. Høy-
messe.
Kl. 19: Fastepreken ved pater Arno Ger-
ritsma.
Skjærtorsdag 26. mars:
Kl. 10: Oljevigselmesse (i denne messe
blir den h.kommunion ikke utdelt).
Kl. 19: Pontifikalmesse. Kommunion.
Tilbedelse.
Langfredag 27. mars:
Kl. 12 (middag): Pontifikalgudstjeneste
med hyldning av korset. Kommunion.
Kl. 19: Korsveiandakt.
Påskeaften 28. mars:
Kl. 20: Vigsel av påskeilden, påskelyset
og dopevannet. Høymesse.
1. Påskedag 29. mars:
Kl. 9 og 9,45: Messe.
Kl. 11: Pontifikalmesse.
Kl. 19: Andakt.
2. Påskedag 30. mars:
Kl. 9 og 9,45: Messe.
Kl. 11: Høymesse. — Ingen aftenandakt.
Hvite søndag 5. april:
Kl. 7 og 8: Messe.
Kl. 9: Messe med barnas første h.kom-
munion.
Kl. 10: Messe.
Kl. 11: Høymesse.
Kl. 19: Festandakt for barna.

Fermingen vil finne sted i år den 10.
mai. Innmelding til St. Olavs og St.
Hallwards sokneprestembete.

ST. HALLVARD KIRKE, Urtegt. 29.

Palmesøndag: Kl. 8,30: Dialogmesse. Kl.
11,00: Palmevigsel og høymesse. Kl.
19,00: Aftenmesse.
Onsdag 25. mars: Kl. 10,00: Dialog-
messe.
Skjærtorsdag: Kl. 19,00. Høymesse til-
bedelse til kl. 23,00.
Langfredag: Kl. 17,00. Hyldning av
korset. Kommunion.
Påskeaften: Kl. 20,30: Vigsel av påske-
lyset og dopevannet. Høymesse.
1. Påskedag: Kl. 8,30: Sangmesse. Kl.
11,00: Høymesse. Kl. 19,00: Aften-
messe.
2. Påskedag: Kl. 8,00: Dialogmesse. Kl.
11,00: Høymesse. Ingen aftenmesse.

ST. DOMINIKUS KIRKE, Neuberggt. 15.

Palmesøndag: Kl. 8,15, 9 og 10: Stille
messe. Kl. 11: Palmevigsel. Høymesse.
Skjærtorsdag: Kl. 19: Høymesse m. kom-
munion. Tilbedelse.
Langfredag: Kl. 17: Hyldning av korset.
Kommunion.
Påskeaften: Kl. 23: Vigsel av påskeilden
og påskelyset. Høymesse.
1. og 2. Påskedag:
Kl. 9 og 10: Stille messe.
Kl. 11,30: Høymesse.

MARIA KIRKE, Nyveien 17, Stabekk.

Palmesøndag: Kl. 8,30: Fromesse.
Kl. 10,45: Palmevigsel, Prosesjon.
Høymesse.
Onsdag: Anledning til å skrifte hele
dagen.
Skjærtorsdag: Kl. 19,10: Høymesse. Etter
Høymessen er det tilbedelse til kl.
24,00.
Langfredag: Kl. 15,10: Korsveiandakt.
Kl. 19,10: Hyldning av korset. Kom-
munion.
Påskeaften: Kl. 20,10: Vigsel av påske-
ilden, påskelyset og dåpsvannet. For-
nyelse av dåpsløftene. Høymesse.
1. Påskedag: Kl. 8,30: Fromesse. Kl.
10,45: Høymesse. Kl. 17,00: Sakra-
mental velsignelse.
2. Påskedag: Kl. 8,30: Fromesse. Kl.
10,45: Høymesse. Ingen andakt.
Hvite-søndag: Kl. 8,30: Fromesse. Kl.
10,45: Høymesse med barnas første
hl.kommunion.

KRISTI-KONGE KAPELL,

Glads vei 23, Kjelsås.
Palmesøndag: Kl. 9,30: Messe.
Skjærtorsdag: Kl. 19,30: Messe.
1. Påskedag: Kl. 9,30: Sangmesse.
2. Påskedag: Kl. 8: Sangmesse.

LUNDEN KLOSTER, Trondheimsvn. 309.

Skjærtorsdag: Kl. 18,30: Messe m. kom-
munion. *Langfredag*: Kl. 15: Hyldning
av korset. Kommunion.
Påskeaften: Kl. 23: Vigsel av påskeilden
og påskelyset. Høymesse.
1. Påskedag: Kl. 9: Høymesse. Kl. 18:
Vesper.
2. Påskedag: Kl. 9: Høymesse.

OBS.

For alle som ønsker å motta den hl. Kommunion ved aftengudstjenestene SKJÆR-
TORS DAG, LANGFREDAG og PÅSKEAFTEN, gjelder de vanlige fastebestemmelser,
d.v.s. en må være fastende i tre timer forut for altergangen. Dog kan en inntil én time
før nyte alkoholfrie drikker.

Skjærtorsdag og *Påskeaften* utdeles den hellige kommunion bare under eller i umiddelbar
tilknytning til Messen, mens *Langfredag* bare under den liturgiske handling. — Disse
innskrenkninger gjelder ikke syke.

De som overværer *Påskenaftsmessen* som tar til før midnatt, oppfyller ikke samtidig
søndagsbudet, men har messeplikt 1. Påskedag med anledning til da igjen å motta den
hellige kommunion.

De som overværer *Påskenaftsmessen* som tar til ved midnatt, oppfyller samtidig søndags-
budet, men kan ikke igjen motta den hellige kommunion 1. Påskedag dersom de har kom-
munisert under *Påskenaftsmessen*.

«ST. OLAV» ØNSKER SINE LESERE EN VELSIGNET PÅSKE!

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER

OSLO KATOLSKE BISPEDØMME:	Stille	Høy-
	messe	messe
OSLO: St. Olavs kirke,	7.00	11.00
Akersveien 5. Biskopen og prestegården	9.00	
42 52 87. Sogneprestkontoret 41 41 61	9.45 m.eng. pr.	
St. Hallwards kirke, Fransiskanerne, Urtegt. 29, tlf. 68 08 68	8.30	11.00
	19.00	
St. Dominikus kirke, Dominikanerne, Neuberggt. 15, tlf. 55 07 71	8.15-9- 11.30	10.00
Vår Frue Villas kapell, Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	—	8.30
Grefsen kapell, Gladsvei 23, tlf. 212355	—	9.30
Lunden kloster, Trondheimsv. 309, tlf. 21 25 87	—	9.00
ARENDAL: St. Franciskus kirke, Tyholmen, tlf. 2209	8.00	10.45
BERGEN: St. Pauls kirke, Christiesgt. 16, tlf. 15 410	8.00	10.30
	9.00	
Vår Frue kirke, Helleveien	—	9.30
DRAMMEN: St. Laurentius kirke, Cappelenstgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD, St. Birgitta kirke, Kongensgt. 9, tlf. 1438	8.30	10.45
HALDEN: St. Peters kirke, Kristian V.s pl. 1, tlf. 1168	8.00	10.45
HAMAR: St. Torfinns kirke, Torvgaten 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: St. Josefs kirke, Haraldsgt. 21, tlf. 3195	8.30	11.00
HØNEFOSS: St. Theresia kirke, Vesterngt. 5, tlf. 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: St. Ansgar kirke, Kirkegaten 3, tlf. 24 225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: Mariakapellet, Weidemansgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: St. Magnus kirke, Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: St. Mikael's kapell, Ryggeveien 24	—	11.00
PORSGRUNN: Vår Frue kirke, Sverresgt. 26, tlf. 50 793	7.45	10.45
STABEKK: Maria Kirke, Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30	10.45
STAVANGER: St. Svitbun kirke, Dronningensgt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.30
SYLLING: St. Hallwards kapell, tlf. 84 90 28 (Drammen)	—	—
TØNSBERG: St. Olavs kirke, Sandefjordgt. 1, tlf. 11 949		10.45
St. Olavs kapell	8.00	
TRONDHEIM APOSTOLISKE VIKARIAT:		
TRONDHEIM: St. Olavs kirke, Prinsensgt. 2a2. Biskopen og prestegår- den tlf. 21 214	8.30	11.00
	19.00	
St. Elisabeth Hospitals kapell, Ila, tlf. 21 670	6.30	—
KRISTIANSUND N.: St. Eysteins kirke, Flintegaten 5, tlf. 2779	8.00	11.00
MOLDE: St. Sunniva kirke, Parkveien 23, tlf. 1100	8.30	11.00
ÅLESUND: Vår Frue kirke, tlf. 7558 Mariabeimen, Nørve, tlf. 7184	8.30	11.00
DET APOSTOLISKE VIKARIAT FOR NORD-NORGE:		
TROMSØ: Vår Frue kirke, Storgaten 94. Biskopen og prestegården tlf. 3604	8.15	10.30
St. Elisabeth hospital, Mellomveien 15, tlf. 2101	6.20	—
BODØ: St. Eysteins kirke, Hernesveien 22, tlf. 21 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: St. Elisabeth Inst. St. Mikael's kirke, Strandgt., tlf. 1392	8.00	10.30
HARSTAD: St. Sunniva kirke, Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

„ST. OLAV“ ER 75 ÅR

75 år er en ganske anselig alder for et tidsskrift. I Norge, der tidsskriftpressen alltid har måttet slåss med trange kår, er det endog noe i retning av et meget langvarig mirakel. «St. Olav»s skjebne har vært meget omskiftelig siden denne «Katholske Tidende» utkom med sitt første åtte-siders nummer den 6. april 1889 — en artikkel her i jubileumsnummeret søker å avspeile den skjebnen. Men fremfor alt gir jo studiet av disse tre kvart hundre årganger — en omfattende stoffmengde — et meget interessant bilde av de norske katolske kristnes kår og mentalitet siden slutten av forrige århundre og frem til i dag. Under den synsvinkel er det en noen ganger kuriøs og ofte oppmuntrende lesning: Her har vært vekst og fordyppelse på så mange områder.

Det var et uhyre hårdt og bittert slit, båret av utholdende tålmod, som alene greide å få bearbejdet noen teiger norsk jord slik at den gamle kirke igjen kunne få rotfeste hos oss. De første førti årene av den innsatsen gjenspeiler seg ikke i noe norsk katolsk tidsskrift. Den tiden som de første årganger av «St. Olav» avbilder, er en voldsom brytningstid, preget av kamp og polemikk. En katolsk aktivitet, hvor beskjeden og resultatløs den kunne synes, var tydeligvis ytterst uvelkommen og virket sterkt utfordrende på protestantisk kirkelig hold, der en allerede fra før var opprørt over 80-årenes frafall og radikalisme. Katolisismen, og alt den sto for, ble møtt med en mur av uvitenhet og intoleranse vi i dag ikke kan forestille oss.

Det må sies at det fra katolsk hold tildels ble svart med samme mynt. Det er ikke akkurat økumeniske og «ireniske» tonearter som preger «St. Olav»s tidlige årganger — med få unntagelser har bladet hatt kampglade redaktører. På sitt beste er bladet et kanskje vel håndfast opplysende korrektiv til mye uforstand og ignoranse når det gjelder den katolske kirke. På sitt verste er det en riktig ufordragelig og argsint representant for ofte tvilsom mot-reformatorisk apologetikk.

Vet et jubileum skal en ikke bare, ja enn ikke fortrinnsvis, se tilbake. En skal se fremover. Og ikke minst bør en

bli seg bevisst hva bladet i dag står for og tilsikter, i sin regelmessige tale til leserne.

Som oppdrag er dette «tidsskrift for religion og kultur» (som det nå kaller seg) egentlig en umulighet, og hvert nummer blir ut fra dette noe av et kompromiss mellom høyst ulike hensyn. Her er i sannhet mange indre spenninger: Bladet er Kirkens, om ikke «offisielle», så dog «offisiøse» og representative organ i Norge. Samtidig er

det i sitt redaksjonelle opplegg og i en rekke av de standpunkter det inn- tar, et forum for ofte meget personlige synsmåter. Det er et forbindelsesblad for katolikker, men vender seg samtidig — med en vesentlig del av sitt opplag — til ikke-katolikker av meget ulike innstilling og livssyn. Det er et religiøst blad, med «oppbyggelig» sikte, men skal samtidig være et levende og talende vitnesbyrd om den katolske kulturåpenhet. Det skal — i mangel av et populært katolsk ukeblad — imøtekomme et rimelig behov for lettere katolsk lesestoff. Samtidig har «St. Olav» alltid også måttet påta seg et katolsk tidsskrifts kulturelle forpliktelser. Det skal, som den katolske presse verden over, vende seg til en for det meste ikke-kristen offentlighet og søke å engasjere den i et kristent verdisyn. Samtidig skal «St. Olav» opprettholde den samtale med ikke-katolske kristne som blant annet gir betegnelsen «protestant» et innhold — en samtale som kan føres og

har vært ført i alle stemmeleier, fra sint munnhuggeri til rolig og vennlig dialog.

Oppdraget er skremmende, og har visst skremt de fleste av dem som har fått det, og søkt — med større eller mindre hell — å løse det.

Hva står «St. Olav» for i jubileumsåret? Våre lesere vil visst nikke gjenkjennende til visse langsiktige målsetninger straks vi nevner dem. Og selv synes vi jo at disse perspektiver svarer til det som virker vitalt og løfterikt i vår samtids katolisisme.

«St. Olav» har tildels allerede tidlig i etterkrigstiden forutfølt og foregrepet adskillig av den reform-katolisisme som det II. Vatikankonsil har gjort så aktuell: Kirkens

RAGNHILD BUTENSCHØN

«HELLIG OLAV»

EN BØNN VED JESU GRAV

AV PAVE PAUL VI.

I den Hellige Gravs kirke i Jerusalem under sin Palestina-reise i år, samlet pave Paul de tilstedeværende i bønn og meditasjon. For dem som ved pressens og fjernsynets rent overfladiske behandling av det ytre ved pavens valfart bare har fått lite inntrykk av hva den betød for ham selv, tror vi denne teksten ikke bare vil fortelle om hans personlige fordyppelse i frelsesmysteriet. Den er også et kristenmenneskes og en prests veiledning i en andakt som nå i pasjonstiden er aktuell for oss alle.

«**M**ine brødre — mine barn!
Her må vi være våkne i vår ånd, gjennomlyste i vår samvittighet, og la alle vår sjels krefter bli levende under Kristi klargjørende blikk. La oss i oppriktig smerte bli oss bevisst våre synder, de synder vi selv har begått, og de som våre forfedre bærer skylden for — vår egen tids synder, i den verden hvor vi lever. La oss be om miskunn hos Ham som frelser oss, så at vår smerte ikke må være halv hjertet eller overflatisk, men ydmyk, ikke motløs men tillitsfull, ikke passiv men ivrig i bønne; forenet med Vår Herres Jesu Kristi smerte, der han var tålmodig inntil døden og lydig inntil korset, som vi nå minnes det, grepet i våre hjerter.

Vi tilber deg Kristus, og vi lovpriser deg, for ved diti hellige kors har du forløst verden!

Her hvor du, Herre Jesus, ble anklaget enda du var uskyldig, dømt til tross for at du var rettferdig, forkastet enda du var hellig. Du, Menneskesønnen, ble torturert, korsfestet og drept. Du, Guds Sønn, ble spottet, hånet og fornekta. Du som er Lyset fikk her kjenne mørket, du som er konge ble opphøyd på et kors, du som er Livet måtte lide døden, og etter døden oppsto du til livet. Vi minnes deg, Herre Jesus, vi tilber og vi kaller på deg.

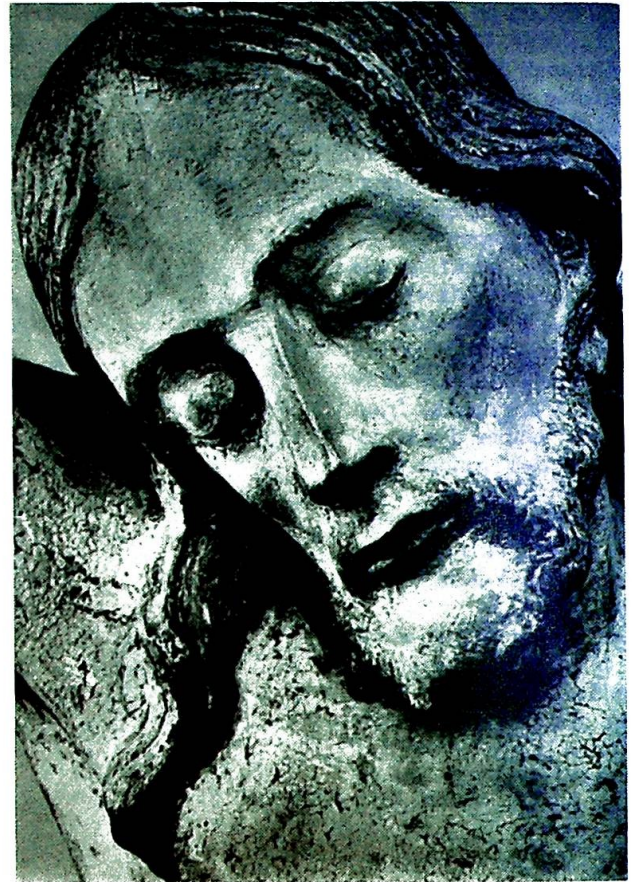
La oss samle oss en stund om dette.

Her, Herre Jesus, ble din lidelse til et offer som var forutsagt, akseptert og villet av deg. Du var offeret og du var offerpresten i dette. Her ble din død uttrykket og målet for menneskets synd, et brennoffer i den største av all sjelsstyrke, innfrielsen av Guds rettferds krav, beviset på den største kjærlighet som er til. Her prøvet livet og døden krefter og her vant du seieren, Jesus — du som er død og oppstanden for oss.

«Hellige Gud, Sterke Gud, Hellige og udødelige Gud, forbarm deg over oss!

og kristenlivets fornyelse ut fra en dypere forståelse av kildene, Bibel og liturgi; nødvendigheten av en positiv og optimistisk dialog mellom Kirken og den verdenssivilisasjon som nå tar form, viljen til stadig mer å søke avspenning, forståelse og trossamtale i forholdet til anderledes troende kristne.

Hva særskilt norsk katolisisme angår, har «St. Olav» i tiden etter siste verdenskrig også vist en stadig tydeligere «tendens». I slagords form kunne den visst beskrives som «Ut av ghettoen!» — vi har villet motvirke den defensive isolasjon som er de fleste mindretalls lammende fare. Vi har systematisk søkt å blande den katolske troens og den norske og internasjonale hverdagens virkelighet,

Vi har en Frelser som seiret gjennom sitt nederlag.
(Sydtyisk arbeide — 18. årh.)

Agios o Theos, Agios ischyros, Agios athanatos, eleison imas!» (Paven siterer her Langfredagsliturgien.)

Her står vi, Herre Jesus — vi er kommet som de skyldige som søker tilbake til åstedet for det onde de har gjort, som mennesker som har fulgt deg, men også forrådt deg. Vi har vært troende og troløse så mange ganger. Vi er kommet for å bekjenne den skjulte sammenheng mellom våre synder og din pasjon — Mellom det vi har gjort og hva du gjorde. Vi er kommet for å anklage oss selv, be deg om tilgivelse, nedbe din miskunn. Vi er kom-

gi leserne råstoffet (snarere enn konklusjonene!) til en kristent inspirert samtidsforståelse, oppmuntre enhver interesse for tidens viktige sosiale og almen-menneskelige problemer og merkesaker. Vi har bevisst motvirket den overdrevent «arkeologiske» og ghistorisk-romantiske mentalitet som ikke sjelden var katolske mindretalls virkelighetsflukt fra samtidens problemer — vi er mer interessert i Abbé Pierre og Hans Küng enn i Savonarola og Thomas a Kempis.

75 år — det var engang «støvets år». Om våre ønsker oppfylles og virkelig gjøres, står «St. Olav» ved denne milepel tvert om foran en fornyelse — i Kirkens tjeneste og til lesernes nytte og glede.

HRM.

KATOLSK HØYSKOLEUKE

Det er ikke for tidlig å ofre sommerplanene en tanke, og i den sammenheng vil vi gjøre oppmerksom på at det første uken av august arrangeres, for 3. gang, en nordisk katolsk høyskole-uke i Borrevejle—Ledreborg på Sjælland. Årets tema kunne ikke være sentralere, både menneskelig og religiøst — det er kort og godt *kjærligheten*. Dagene er fint disponert: Formiddagens program foregår på Ledreborg slott, med foredrag, «stille time» og messe i slottskapellet. Ettermiddagene tilbringes i Borrevejle — etter lunsj er det siesta, badning, foredrag, aftens, rundebordsamtale og kompletorium. Programmet for studiene er lagt slik opp:

Søndag d. 2. — HVAD ER KJÆRLIGHED? — 1. foredrag: *Menneskets kærlighed (adj. Chr West)*.
2. foredrag: *Guds kærlighed — Hoseas, Højsangen, Kristus (pastor Lars Messerschmidt)*.

Mandag d. 3. — KÆRLIGHEDEN ER EN GAVE OG EN OPPGAVE.
3. foredrag: *Kærligheden som gave og oppgave, I (stud. theol. Kaare Osorio)*.
4. foredrag: *Kærligheden som gave og oppgave, II (stud. theol. Kaare Osorio)*.

Tirsdag d. 4. — MANGFOLDIGHEDEN I KÆRLIGHEDENS VERDEN.
5. foredrag: *Apostlene Peter, Johannes og Paulus (mag. art. Elsebet Kieler)*
6. foredrag: *Typer, skæbner og karakterer (pastor Jørgen Hviid)*.

Onsdag d. 5. — KALD I KÆRLIGHEDENS TJENESTE. 7. foredrag: *Den ægteviiede kærlighed (læge Flemming Kieler)*.
8. foredrag: *Den gudviiede kærlighed (cand. psych. sr. Karen Marie, c.s.J.)*.

Torsdag d. 6. — FÆLLESSKABET I KÆRLIGHED. 9. foredrag: *Kirken som kjærlighetssamfund (sr. Marie-Louise o. p.)*.
10. foredrag: *Världen — föremål för kyrkans kärlek (utenlandssekretär Göran Dablin)*.

Freitag d. 7. — VÆKSTEN I KÆRLIGHED. 11. foredrag: *Kærlighed og kontemplation (pastor Hubert Messerschmidt)*.
12. foredrag: *Stadier på kærlighedens vej (pastor Hubert Messerschmidt.)*.

Leder for høyskole-uken er socialinspektør *Gerhard Bungerfeldt*, Stockholm. Skolens prest er pater *Andreas Rask*, OSB, Vadstena. Praktisk ledelse er betrodd viceskoleinspektør *Poul Egede Andersen*, København. Deltakerne blir innlosjert på

met fordi vi vet at du kan og at du vil tilgi oss. Ved din soning for oss, er du vår Forløser og vårt håp.

Guds lam, som tar bort verdens synder, tilgi oss Herre!

Guds lam, som tar bort verdens synder, hør oss, Herre!

Guds lam, som tar bort verdens synder, miskunn deg over oss!

Herre Jesus, vår befrier, levendegjør i oss lengselen etter og tilliten til din tilgivelse, styrk i oss viljen til omvendelse og troskap, gi oss å smake vissheten om din milde miskunn. Herre Jesus, vår forløser og mester, gi oss kraft til å tilgi andre, slik at vi også selv må bli virkelig tilgitt hos deg. Herre Jesus, vår forløser og hyrde, gi oss kjærlighetens evne, så vi kan elske etter ditt eksempel og med din nåde — deg og alle dem som er våre brødre i deg. Herre Jesus, vår forløser og vår fred, som har gitt oss å kjenne ditt høyeste ønske: «At de alle må være ett.» La det bli oppfylt, dette ønsket som vi gjør til vårt eget, og som her er vår bønn: «At vi alle må være ett».

Herre Jesus, vår forløser og midler, bær frem for den Himmelske Far de bønner som vi her retter til Ham i den Hellige And! Amen.»

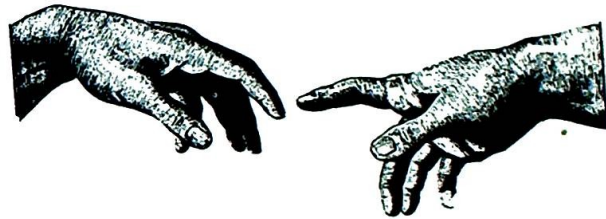
Borrevejle Vandrehjem, ikke langt fra Roskilde. Utgiftene ved deltakelse er meget lave — alle nærmere opplysninger vil en for Norges vedkommende få hos: Stud. psychol. *Aimée Wedset*, Wilh. Færdensvei 2 a, Oslo, tlf. 69 20 36.

LITURGI-KOMMISSJON OPPNEVNT

I overensstemmelse med Vatikankonsilets dekret om liturgien har H. H. Biskop *Mangers* og Hjelpeskop *Gran* oppnevnt en liturgi-kommisjon for Oslo Katolske Bispedømme. Kommisjonen får som oppdrag å tilrettelegge gjennomførelsen av konstitusjonen *De Sacra Liturgia's* bestemmelser i vårt bispedømme, alt etter behovene i norsk kristenliv og tradisjon. Kommisjonen har følgende medlemmer: Pater *A. J. Ivens*, S. M. (formann), pastor *Anton Taxt*, pastor *André Haeck*, pater *Arno Gerritsma*, O.F.M., pater *Thomas Patfoort* O.P. (sekretær), skolesøster *Victorine*, organist *Rolf Østbye*, lektor *Asbjørn Jørgensen*.

Som rådgivere for kommisjonen er oppnevnt pastor *J. J. Duin*, pastor *Gerard Vranken* og pater *Olav Norheim* O.P.

Kommisjonen mottar gjerne konkrete forslag innenfor *Liturgikonstitusjonens ramme*. En norsk oversettelse av dennes tekst er under utarbeidelse. Kommisjonens adresse er pater *A. J. Ivens*, Nyveien 17, Stabekk.

Genesis 1

Før tid var til.

Sprunget ut av viljen

til å bli og være

alt og alle ting.

I seg selv alt

og altets opphav.

Ild av kulde.

Lys av mørket

Ikke til å skue.

Aldri å berøres.

Selve det å være,

i ett nå.

BRIT JOSEPHSON

TRE TUSEN ETTHUNDRE

GLIMT AV ET KAT

Det var faktisk farlig å lage denne jubileums-artikkelen — for så vidt som vi hadde en del annet som også gjerne skulle vært gjort. Når en dukker inn i «St. Olav»s 75 årganger fanger nemlig bordet, og interessen våkner slik at en glemmer tiden og fordyper seg. Det er nesten $\frac{2}{3}$ av katolisismens historie i Norge i nyere tid som blir lys levende: Personene, institusjonene, mentaliteten, problemene, begivenhetene. Det er alltid morsomt å lese gammelt pressestoff, men når det gjelder «St. Olav» hever særlig de første årganger seg virkelig til k u r i o s i t e t e n s rang. Dette merkelige sammenstøt mellom en håndfull oftest utenlandske geistlige, representanter for en kirkelig tradisjon som under 300 års fravær var blitt fremmedartet inntil det eksotiske, og så det vesle, kirkelig sett nokså lukkede og provinsielle Kristiania-miljøet i 90-årene, har mange sider, noen av dem direkte groteske. Her er selvfølgelig først og fremst løft og offervilje som forteller om årelang pionerinnsetning. Men her er også pussheter — noen av dem vil vi fremover underholde leserne med — og trekk som forteller at dette, mentalt sett, er utrolig fjerne år.

I denne artikkelen har vi særlig festet oss ved 75 års omskiftelser i stoffvalg, opplegg og redaksjonell tone.

«St. Olav»s første nummer, datert 6. april 1889, er — tro det eller ikke! — trykt i gull. Det har vært god sverte prefekt J. O. Fallize kjøpte til sitt nye «St. Olavs Trykkeri» — ennå skimrer det i gullsatsen så en knapt kan lese den i lampelys. En måned tidligere hadde han utsendt et prospekt med en innbydelse til abonnement og en programartikkel, som litt omskrevet gjentas i det første ordinære nummer. Det dreier seg om et åtte-sidig, to-spaltet blad i omtrent samme format som «St. Olav»s nåværende. Illustrasjoner finnes ikke, men bladet utkommer ukentlig, hver søndag, og koster kr. 1.— pr. kvartal, hvilket vitterlig blir ikke fullt 8,5 øre pr. nummer, porto iberegnet. På mange år ennå oppgis ingen redaktør, til gjengjeld merkes prefekt Fallizes tunge og myndige hånd over alt i spaltene. Han hadde vært leder for den vesle katolske misjon i Norge i to år, og fra sitt hjemland Luxembourg bragte han med seg en viss journalistisk erfaring. Et stridbart sinn, en patriarkalsk konservatisme, en energisk autoritet var hos ham forbundet med bred europeisk orientering og allsidige interesser.

ET PROGRAM

Den luxembourgske prelaten måtte selvfølgelig ha en norskfødt hjelper, og «St. Olav» fikk i den anledning — ifølge «Norvegia Catholica» — sin første og eneste protestantiske redaktør, konservator Mathiesen på Eidsvold, visstnok en kort gjesteprediker. En dansk katolsk prest tok snart hans plass. Under titelen «Hvad vi vil» trakk Mgr. Fallize selv opp «St. Olav»s linje: Det skulle binde norske katolikker — ofte isolerte og spredtboende — sammen med hverandre og med den katolske verdenskirke. Dessuten skulle det «imødegaa ubeføiede angreb», dels i hva prefekten med følbar appetitt på oppgaven kaller

RE OG FEMTI NUMMER

SSKRIFTS 75-ÅRIGE HISTORIE

«den løbende polemik», dels i «den store polemik» — altså både mot enkeltangrep og i bredere oppgjør med ikke-katolsk kristendom. Artikkelen lover at bladet vil holde seg «til saken selv» og «bestræbe os for at holde alle personligheder udenfor. Ja vor polemik skal endog, saa ofte det lader sig gjøre, faa et rent fredsommeligt anstrøg» — men det må nok innrømmes at det ikke alltid var lett å leve opp til så gode forsetter. Til gjengjeld er sitatene fra de angrep bladet måtte hankes med, også særdeles kraftig kost.

Prefekt Fallize hadde meget klare planer — om kanskje ikke så realistiske. Han forestilte seg ennå i adskillige år, at dette ukebladet alene faktisk uttømte lesernes behov for periodisk presse overhodet, og la redaksjonen opp derefter. Adskillig av den vesle spalteplassen i hvert nummer var viet innen- og utenriks-nyheter, ofte politisk anrettet med tydelig slagside til overhyrdens anti- og sympatier. Foruten en oppbyggelig søndagsartikkel av preakens lengde, fant en gjerne en eller to eller tre korte kontrovers-artikler (vi noterer med vemod og beundring at «St. Olav» allerede fra første øyeblikk av befant seg i klammeri med såvel det steilt statskirkelige «Morgenbladet» som det «fritänkerneske» «Dagbladet»!). Allerede i prospektet hadde Fallize dessuten røbet sin «modernitet» ved å skrive, at «da tiden har vænnet sig til at se allehaande problemer behandlede i æsthetisk iklædning, vil heller ikke vi negte tidsaanden den indrømmelse i form af spændende fortællinger af sedeligt og kristeligt indhold, at gjøre de religiøse sandheder mere *tiltrækkende* for vore læsere».

At såvel «æsthetik» som det «fredsomme anstrøg» ofte måtte vike for andre impulser, finner vi et ganske drastisk eksempel på, allerede i «gull-nummeret» Under titelen «Et ønske» leser vi således:

«Stavangeren for 1. ste ds. tager ordet for stiftsstadens henlæggelse fra Kristiansand til Stavanger og anbefaler gjenoprettelse af Stavanger 500-årige *bispesæde* som før forandringen i 1684. De godtfolk skulde holdt fast paa bisperne, da de havde dem; selv om bladets ønske bliver efterkommet, faar byen dog ingen virkelig biskop, men kun en lægmand, som fører navn af biskop. Men vi vil give et godt raad: samtlige katolske bispedømmer bestaar kirkeretslig endnu. Henvender stavangerne sig til deres retmæssige kirkelige foresatte — pave Leo XIII — kan de uden synderligt besvær faa sig en biskop med gyldig vielse igjen, ligesom i de gode gamle dage».

Her er visst skribenten blitt noe tyngt av den stavangerske virkelighet i 1889, for han tilføyer meget realistisk: «Dog, dette raad bliver neppe fulgt endnu».

DEN VIDE VERDEN

Det var ellers ikke småting en kunne lære av «St. Olav» i de årene. Omhyggelig ble leserne underrettet om det nye Eiffeltårnets vekt og mål og pris, om at storhertugen av Baden var blitt general i den svenske hær, om at den rumenske regjering var falt. I fastetiden, en nyhet med særlig tilsnitt: «Keiseren af Rusland skal være temmelig ugunstig stemt overfor sine brødre Wladimir og Alexei,

«St. Olav»s grunnlegger — den handlekraftige prefekt Johannes Olav Fallize (1844—1933).

paa grund af deres flotte levemaade». Gjennom nyhetsstoffet leser en, med adskillig munterhet idag, omrisset av prefektens samtidsoppfatning. Han er slem med Bismarck — «jernkansleren» var jo også slem med Kirken. Han istemmer klagesangen over at paven er «fange i Vatikanet» og må få «sine land» tilbake. (Det må vi være glad han ikke fikk!) Han ser den store franske revolusjon som roten til alt ondt. Innenriksk er det ikke minst sjøfarten og fiskeriene som opptar ham — *visitas*-reisene til Nord-Norge fikk ham senere også til å skrive begeistrede bokverk om norsk natur.

Forkynnelsen er solid og alvorlig, kontroversen grundig og amper, fortellingsstoffet såre oppbyggelig og apologetisk, men litterært på «Skillings-magazinet»s plan. «St. Olav» bringer ellers også jevnt og trutt stoff om Kirkens lære, om helgenene, om mystikernes tanker og skrifter — det er et tålmodig opplysningsarbeide som supplerer alle detalj-kontroversene. Omkring århundreskiftet dukker lærde artikler av en seleber konvertitt fra Statskirken, dr. *Krogh-Tønning*, opp i bladets spalter og gir dem tyngde. En norskfødt katolsk prest, pastor (senere biskop) *Olav Offerdahl* er fra 1906 av anført som redaktør, men har da faktisk lenge fungert som biskop Fallizes sekretær. Det kan ikke alltid ha vært lett — prefekten hadde bestemte meninger og hans opplegg for «St. Olav» blir så godt som uforandret like til hans avgang i 1922, selv om stridslysten dempes noe med årene. Det siste gjaldt vel forøvrig også hans motstandere.

Pastor — senere Monsignore — Karl Kjelstrup
(1874—1943).

Allerede året etter (1907) overtar en annen nordmann, som flere ganger skulle komme til å redigere bladet: pastor *Karl Kjelstrup*. Her fikk «St. Olav» for første gang en skribent og en personlighet forenet i redaktørens rolle — Kjelstrups stil var skarp, klar og pregnant. Hans innflytelse og innsats i Kirkens liv, hans betydning blant annet for *Sigrid Undset* og hennes generasjons konvertitter, kan nok vanskelig måles av mennesker som ikke har kjent ham. I en programartikkel ved nyttår 1911 antyder han blant annet en viss forståelse mellom gammel-troende lutheranere og katolikker, i den felles avvisning av tidens rasjonalisme. En må huske at mens katolisismen dengang sto i fullt oppgjør med «modernismen» innen Kirkens teologi, var norsk kirkeliv rystet av kampen omkring «liberalismen» — den som førte til Menighetsfakultetets opprettelse. Men psykologisk og doktrinalt var selvfølgelig avgrunnen for stor, og Kjelstrup går snart — om det nå er tvungent eller (snarere!) med en sann apologet-iver — inn i «St. Olav»s opprinnelige polemiske linje.

I TILFELDIGHETENES VOLD

Han ble denne gang ikke sittende lenge. I de følgende ti år blir nemlig redaktørstillingen i «St. Olav» nærmest ansett for et bi-erhverv for den minst uskikkede av de til enhver tid tjenestegjørende prester ved St. Olavs kirke i Oslo. Utnevnelsene til disse prestestillinger skjedde selv sagt ut fra helt andre hensyn enn de journalistiske. Dette kom forhåpentlig sjelesorg og pastoral gjerning til gode — redaksjonelt ga det til dels sørgelige resultater: En uoriginal og trettende viderekjøring i gamle spor, ofte uinspirert både hva stoff og utstyr angår, og ikke sjelden med pinlig sviktende innsikt i det norske sprog. Mellom 1911 og 1921 skifter bladet redaktør hele fem ganger. «Et redaktørskifte i «St. Olav» betyr kun en forandring av redaktørens person, ti aanden forblir den samme», heter det optimistisk redaksjonelt ved ett av disse skifter. Det er — slik som bladet ledes — dessverre en nokså mager trøst.

I 1921 gir den siste av disse interimredaktører opp med et stort sukk i bladets spalter — den arme mann er overarbeidet og sier det tydelig. *Karl Kjelstrup* kommer tilbake, og selv om han bare får 3—4 år på seg, fornyer han nå bladet. Biskop *Fallize* er blitt avløst av den optimistiske biskop *Jan Olav Smit*. *Kjelstrup* må ha følt seg friere. Han gjør en slutt på de kunstige «politiske oversikter» — innen- og utenrikspolitikken må leserne forutsettes å få en bedre og mer voksen orientering om fra dagspressen. Også ellers kommer hans egen profil skarpere frem: En Kirkens veltalende forsvarer hvis stringens og verdighet avtvinger respekt. Men også en fortids-romantiker, forelsket i Middelalderens norske katolisisme, øyensynlig uten noen videre følsomhet for den uhyre viktige idékamp av sosial og samfunnetisk art som nettopp i hans redaktørtid gjennomrystet hele det norske samfunnet. Hans «lyriske åre» blir også fort litt problematisk, i hans høystemte og bare sjelden helt vellykkede vers rimer, uten hemninger, hjerte på smerte, kirke på virke, sang på klang og glans på krans. Hans vurderinger og fremtidsvyer forteller oss at han må ha møtt mange skuffelser i sin lange prestedid: Den brede norske offentligheten var i 1920-årene hverken positivt interessert i «Hellig Olavs arv» eller overhodet slått av «Roms sterke klippe», og statskirkeligheten sto — tross de voldsomme indre splittelser — ikke på noen måte foran sin umiddelbare oppløsning.

Journalistiske evner viste *Karl Kjelstrup* derimot ikke minst ved å gi «St. Olav» en hårdt tiltrengt «ansiktsløftning» hva utstyret angår. Bedre papir, illustrasjoner av reportasje-aktualitet, klippstoff fra den øvrige norske presse som pekte ut over den lukkede katolske «ghetto» — alt dette var fremskritt som gjorde bladet til et dengang fikst og «moderne» organ.

Da *Kjelstrup* ble utnevnt til sogneprest på Hamar i 1924, fortsatte han som medarbeider, men hans etterfølger, pastor *Peter Ugen* greide ikke å gjennomføre hans nye opplegg. Bladet falt merkbart tilbake til det som alltid har preget «St. Olav»s svakhetsperioder: Underillustrerte, grå stoffsider, fantasiløs oppsetning, uheldige håndtatte polemikk (åpne brev, replikker, gjendrivelsler, referater av «mot-foredrag» osv.) liten kontakt og forståelse overfor det omliggende miljøes sosiale og kulturelle virkelighet. Bildestoffets kvalitet røbet også en sviktende smak, lederstoffet var ikke sjelden svært psykologisk (som vel i mesteparten av tidens religiøse norske presse) — eller hva skal en si om en redaksjonell betraktning under den skremmende tittel: «Samvittighetens ransakelse over motedjevelen — især for kristelige mødre»?

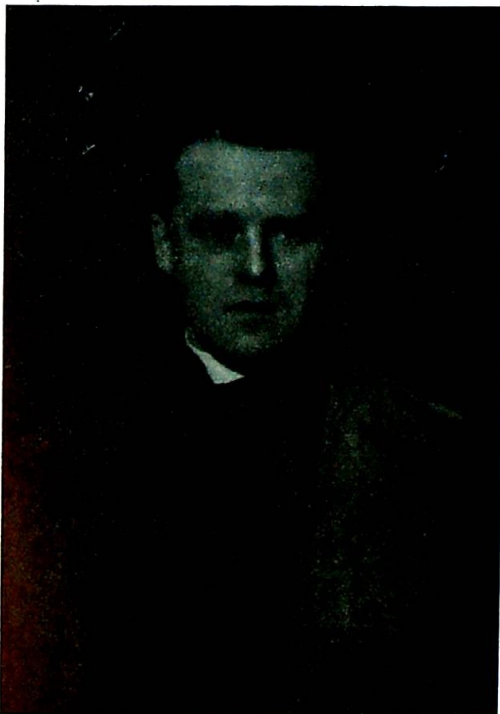
Til gjengjeld nøt «St. Olav» i disse årene godt av den farlige aktualitet som satte søkelyset på den katolske kirke og dens tidsskrift: *Sigrid Undsets* og *Lars Eskelands* meget omdiskuterte konversjoner og senere *Martha Steinsviks* primitive skandale-kampanje mot Kirkens morallære. Her gikk bølgen høyt — det var den inntil da voldsomste, og forhåpentlig siste hetsbølge mot katolisismen i Norge i nyere tid, og rørte ved et problemkompleks som ingen redaktør ville ha syntes det var noe lett å hanske med.

«ST. OLAV»S BESTE TID?

I 1929 avløstes pastor *Ugen* av pastor, senere monsignore *Henrik Irgens*, som positivt preget bladets «dekning» av Olavsjubileet året etter, og *Olaf Offerdahls* utnevnelse til biskop, og død bare et halvt år senere. *Henrik Irgens'* allsidige evner ble lagt beslag på nær sagt overalt, og foreløpig får han ikke megen tid til å konsentrere seg

om journalistikken, som senere skulle utvikle ham til en habil skribent med brede interesser og kontakter i norsk samtid og virkelighet, og med rike ressurser fra opphold i de europeiske hovedland. I de to følgende år ble «St. Olav» redigert av pastorene *F. Krijn* og (senere) *W. Wijn*, begge avgjort penneføre, den første i den polemiske og den siste i den mer litterært-kunstneriske sektor. Wijn strammet blant annet med smak inn bladets typografi og utstyr til en sobrere form, og viste adskillig humanistisk skjønn og åpenhet i sitt valg av stoff.

I 1932 ble pater *Jac. Mangers* utnevnt til biskop og apostolisk vikar, og Henrik Irgens — som hadde administrert bispedømmet *sede vacante* — kunne igjen vie «St. Olav» sin arbeidskraft og idérikdom. Igjen følger omsider en såvidt lang redaktør-tid, at den ansvarlige kunne vokse med oppgavene. Og monsignore Irgens ble åpenbart mer og mer fanget av sitt oppdrag. Han viste sans for bladets beste aktiva da han lot trykke disse fire navn som faste «medarbeidere» på bladets titelside: Monsignore Karl Kjelstrup, Lars Eskeland, pater A. J. Lutz og Sigrid Undset. Det var en lykkelig sammensatt gruppe — de to første nasjonalromantikere med lyriske strenger i sitt instrument (hvorav Eskelands unektelig var mer artistisk renstemt enn Kjelstrups), de to siste samtidsbevisste og internasjonalt orienterte realister av en kjøligere intellektuell legning. De supplerte hverandre utmerket, under en redaktør med skjønn på manuskripters kvalitet. Kjelstrups kirkesinn, Eskelands fine instinkt for norskdom og folkelighet, fru Undsets synske overblikk og nøkterne historiesans og pater Lutz' klartenkte filosofi og teologi — «St. Olav» har aldri i sitt 75-årige liv hatt rikere forråd og overskudd. I de siste årene av Mgr. Irgens' redaktørtid var bladet moderne, lettest, engasjert, levende, verdibevisst — alt som godt er. Irgens holdt sin noe aristokratisk-konservative politiske oppfatning stort sett i tømme, og om han — trolig av økonomiske hensyn som alltid har ridd «St. Olav»s redaktører som en mare — måtte under-illustrere bladet, så tillot han seg, midt i de

Monsignore Henrik Irgens (1899—1938).

Eva Dithmer-Vanberg er den eneste «legmann» som i bladets lange historie har ledet det i en årrekke. Det bidro til å åpne dets og lesernes øyne for den større kultur og samfunnsenhet som Norges katolske mindretall er en del av.

ofte tekstgrå nummer-bunkene å la et påske- eller julenummer «eksplodere» på ekstra godt papir og med ofte prektig bildemateriale.

KRIG OG EFTERKRIGSTID

I 1938, midt i sin fulle kraft som menneske og i rik vekst som redaktør, døde monsignore Irgens av hjertelammelse — overarbeidet i altfor mange gjøremål og nedslitt av nattarbeide. Det var et uopprettelig tap for Kirken i Norge, det var det ganske særskilt for «St. Olav» — en lamslått tretthet gjenspeiler seg i bladets spalter. De siste årene av sitt liv hadde Mgr. Irgens fått glimrende hjelp og veiledning av en erfaren yrkes-journalist, den danskfødte *Eva Dithmer-Vanberg*. Denne vinnende, vitale og menneskekjære skribent — verdsatt i dagspresse og bladkretser — overtok på korteste varsel bladets redaksjon, og skulle komme til å beholde den i hele ni år — den nest lengste redaktør-periode bladet har kjent. Fru Dithmer-Vanberg var et typisk «skippertaksmenneske» — hvert nummer var en improvisasjon; impulsivt, lunefullt åpent på så mange interesseområder at en bare på lengre sikt kunne oppfatte at hun i kraft av selve sin utadvendthet og sitt mangesidige engasjement faktisk åpnet mange stengte dører ut mot den almene norske virkelighet. Det må jo også nevnes, at hun derved representerte noe meget viktig i et katolsk presseorgans liv og orientering som vanligvis bare en *legperson* kan bringe med — den geistlige verden blir, selv med de beste forsetter, lett en lukket enhet.

Denne utadvendthet i stoffvalget kompenserte hun forøvrig ved, mer enn noen annen redaktør har gjort, å la det helt lokale, katolske miljøstoff svulme betenkelig opp — blant eldre lesere av «St. Olav» er der kanskje ennå endel som direkte savner disse noen ganger urimelig grundige referater fra alle mulige sekundære kirkelige tilstelninger som ikke alltid hadde fornuftig krav på en så detaljert beskrivelse. For bladets utstyr og oppsetning hadde hun mindre sans, men det må her til hennes forsvar minnes om, at bare to år etter at hun satte seg i redaktørstolen, kom den annen verdenskrig, med papirrasjonering og mange andre slags restriksjoner. Det var ingen fryd å ha redaksjonelt ansvar under okkupasjonen, selv i noe så upolitisk og perifert som et katolsk tidsskrift. Fru Dithmer-Vanberg tok slitet og påpasseligheten (den sistnevnte

var hennes lynne meget fremmed!) med godt humør og megen uegennyttig offervilje.

Allerede i første krigsår måtte «St. Olav» gå over fra å være ukeblad til å bli 14-daglig, med noe utvidede numre. Ordningen ble innarbeidet, og var egentlig så gunstig for bladet at den er blitt beholdt siden. I de første etterkrigsårene eksperimenterte redaktøren med nye uttrykk både i stoffvalg og utstyr, men det var først da pastor *Ivar Hansteen Knudsen* i 1947 overtok bladet at en ny radikal omlegning av «St. Olav» ble planlagt og gradvis gjennomført.

Resultatet var, i de vesentlige trekk, den fremtoning bladet har i dag. Bokkunstneren *Hermann Bongard* utarbeidet «etappevis» bladets forside, i kyndig samarbeide med *Thronsen & Co's* moderne og effektive trykkeri, som også ellers har gjort det mulig å forme et blad svarende til tidens krav. Hansteen Knudsen følte seg interessert frem til dette store formatets nødvendige forutsetninger: Større og kraftigere tittelbruk i gjennomtenkte og utregnede oppslag, bredere variasjon i den typografiske sats som anvendes, flottre bildeutstyr. Han førte videre den allsidige og åpne linje, innenfor et opplegg som sto midtveis mellom tidsskriftet og ukebladet, svarende til «St. Olav»s faktiske og ganske kinkige oppgave. Å løse denne oppgave er egentlig umulig — hvert enkelt nummer kan bare bli et sprang i den retning, mer eller mindre vellykket. Det skal heller ikke glemmes, at såvel i hans to forgjengeres som i Hansteen Knudsens redaktørtid beveget «St. Olav» seg, med fordelaktig virkning, stadig lenger bort fra en av sine mest seiglivede og tvilsomme tradisjoner: Den argsinnte og noen ganger kverulantiske polemikk.

Og dermed er vi faktisk, etter denne lynreise gjennom $\frac{3}{4}$ hundreår, fremme ved vår egen umiddelbare samtid. I 1959, etter hele 12 år som redaktør, gikk pastor Hansteen Knudsen av som redaktør, og bladet har siden — inntil i år — vært ledet av dominikanerpatrene *Erik Gunnes* og *Hallvard Rieber-Mohn* i fellesskap, siden nyttår 1964 av sistnevnte alene. Denne fem-års-periode tilkommer det ikke oss selv å vurdere — her må vi snarere henvise til vår program-artikkel. Det er en periode som har vært bestemt av de store begivenheter og krefter som karakteriserer verdenskirken i et tidehvert av dimensjoner, med virkninger fremover i en uoverskuelig fremtid; virkninger som sikkert vil prege bladet meget sterkt i hvert fall i det kvart-sekel som fører frem til «St. Olav»s hundreårsdag.

«St. Olav» er — om denne avsluttende selvkritikk må være tillatt — et blad i vekst, men for *langsomt*. Et blad med medarbeidere, men altfor *få*. Et blad som «bærer seg», men bare ved direkte støtte, og med en altfor *pinaktig økonomi*. Dets jubileumsønske er, så snart som mulig å kunne eliminere effektivt disse tre «men»-er — de eneste dråper bitter malurt i dets jubileumsbeger. Mon ikke mange av «St. Olav»s lesere igrunnen kunne og burde hjelpe til med det?

Av «St. Olav» for 75 år siden

PREFEKT FALLIZE'S «BLIKK PÅ TIDEN»

«De herrer tyvene i Kristiania synes ikke at ville tilgive vor hr. Præfekt Mgr. Fallize, at han i november sistleden i en tale, som han holdt i Trier, og som senere kom i trykken, til ros for sit nye fædreland sagde, at der gaves faa tyve i Norge. For at overbevise ham om det modsatte brød nogle maaneder senere en tyv ved midnatstiden ind i et værelse i den herværende katholske prestegaard, uden dog at kunne foretage en annekction, da værelsets beboer var ugalant nok til at vise ham døren. Samtidig forsøgte en anden om natten at stikke ild paa det Præfektet tilhørende St. Olafs trykkeri, en bygning i hvis anden etage gutterne i St. Josefs Institut sover. Heldigvis blev ilden itide opdaget og slukket. I paaskedagene erfarede hr. Præfekten at en herværende gentleman til en sagfører havde solgt en paa den katholske mission, der intet skyldte vedkommende, lydende regning, stor 50 kroner. Forrige søndag, medens vore prester forrettede i kirken under festligholdelsen af børnenes hl.kommunion, aabnede en tyv med falsk nøgle kontoret til en af vore prester og tok med sig 85 kroner. Hensigten med alle disse operationer er fuldstændigt opnaet; thi vor hr. Præfekt er nu gjerne beredvillig til at tilbagekalde den af ham udtalte ros og praktisk at bevise dette ved at ansætte en sikkerhetsvagt».

*

«Den i Spaa prisbelønnede skjønhed, der i det herværende Tivoli vilde vise sin henrivende ynde, har ved sin første optræden gjort den lykke, hun fortjener: hun blev udpebet. Bravo!»

*

«Kristiania Arbeidersamfund tænker 5te mai at afholde et fanetog til erindring om den franske revolution. En sørgøguds-tjeneste vilde heller være paa sin plads».

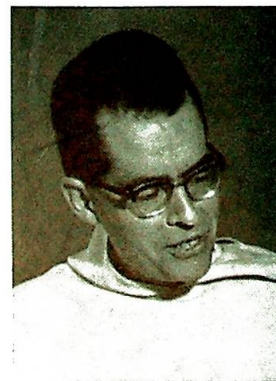
(5. mai 1889.)

Ivar Hansteen Knudsen
(redaktør 1947—1959).

Erik Gunnes O.P.
(medredaktør 1959—1963).

H. Rieber-Mohn O.P.
(redaktør 1959—.)

Kirken synger sin påskeglede

I nntet annet sted får vi som under Påskennattens gudstjeneste et innblikk i Kirkens forhold til sin oppstandne Herre. Når Påskelyset har fått æresplassen i koret, istemmer diakonen Lysets lovsang, som også har fått navn «Præconium Paschale», det vil si Påskens proklamasjon. Den er selvfølgelig ingen teologisk avhandling, den fortsetter at de troende er kjent med de bibelske episoder som den nevner, den går også ut fra at troen på frelsen gjennom Kristi forløsning setter sitt preg på de tilstedeværendes liv. Her blir det ikke dosert; sangen vil bare vekke i oss beundringen og takksigelsen for Guds kjærlighet til sin falne skapning, og den gjør det ved en meget enkel fremstilling, ved insisterende gjentakelser, ved poetiske utbrudd som gir fritt spillerom for hver enkelts videre meditasjon.

For helt å bli fortrolig med denne store teksten, må en også huske at den betrakter påskemysteriet i Kristi person og i det døypte menneske *under ett*. Oppstandelsen,

livets triumf, disse ordene gjelder her likemeget *de kristne*, som Kristus selv. I så måte er *Exultet*-sangen en av mystikkens største tekster.

Lovsangen består av en prolog, en lang takksigelse og en sluttbønn.

«Nu juble himmelens englehær, Herrens tjenere juble! Også jorden glede seg i strålene av så klart et skinn! Og vår Mor Kirken glede seg, prydet med så sterk en lysglans. Og dette Gudshus gjenlyde av forsamlingens kraftige røster!»

Hvorfor all denne glede? «For så stor en Konges seier»: Ved sin død og sin oppstandelse har han beseiret Satan, døden og synden. Denne seieren fornyes og forlenges hver gang dåpen meddeles, og hver gang dåpspakten fornyes.

Efter prologen kommer den store takksigelse, som begynner med den samme dialog som Prefasjonens under messen. Mønsteret og melodien er da også prefasjonens. Denne store takksigelse faller i to hoveddeler, den første av mer dogmatisk, den andre av mer lyrisk art.

I første del blir frelsens mysterium uttrykt i noen få ord: «I sannhet verdig og rett er det, høylydt å prise den usynlige Gud, den Allmektige Fader og hans enbårne sønn vår Herre Jesus Kristus. Han som har betalt Adams gjeld til den Evige Fader og har strøket ut det gamle gjeldsbrev med sitt uskyldige blod.»

Dernest blir dette mysterium betraktet i lys av dets gammel-testamentlige forbilder: Påskelammet, overgangen over det røde hav, ildstøtten i ørkenen. «For dette er Påskefesten, da det sanne Lam slaktes: ved dets blod vigles de troendes porter. Dette er den natt da Du for dums førte våre fedre, Israels folk, ut av Egyptens land og lot dem vandre tørskodd gjennom Rødehavet. Ja, dette er den natt som har jaget bort syndernes mørke ved ildstøttens lys.»

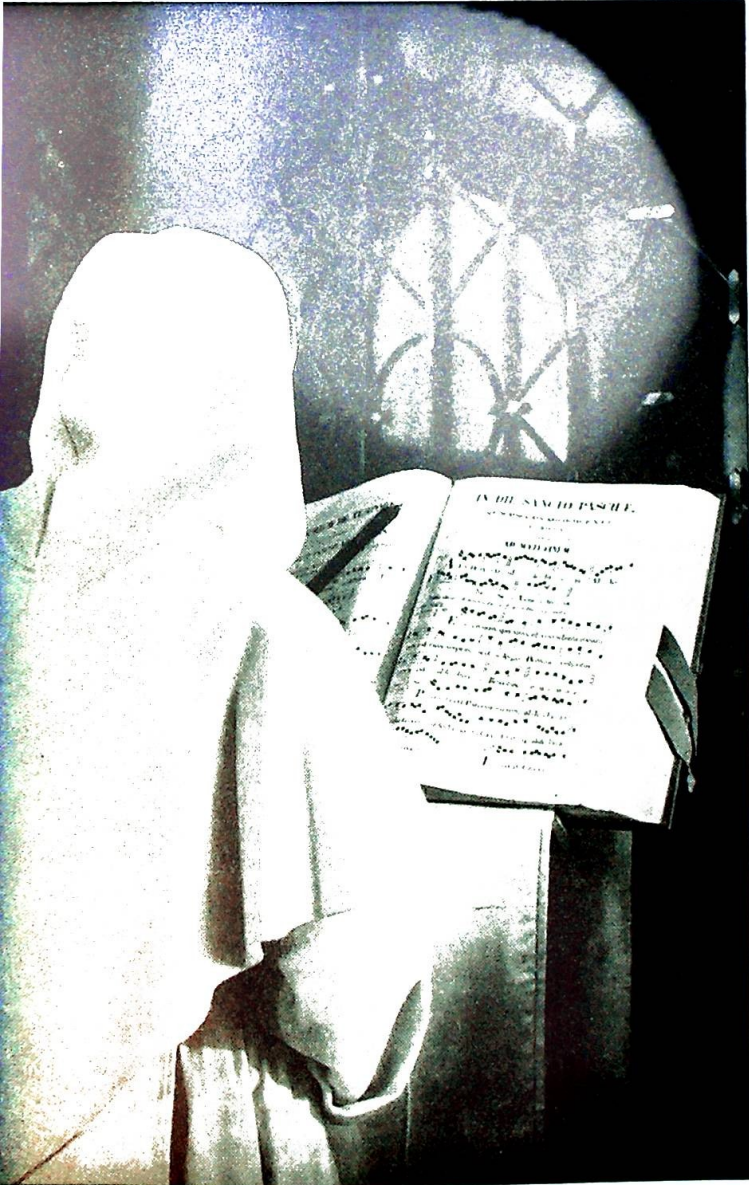
Så er det da forløsningen vi takker for. Først forløsningen slik den kommer til oss gjennom dåpen. «Dette er den natt som nå over hele verden skiller dem som tror på Kristus fra verdens laster og syndens mørke, gir dem nåden tilbake, forener dem med de hellige.» Dernest forløsningen slik den skjer i sitt opphav, i den Oppstandne: «Dette er den natt da Kristus brøt dødens lenker og steg opp fra dødsriket som seierherre.»

Nå er alt sagt, av det som kan sies i læresetninger. Men det kristne hjerte kan ikke nøye seg med det: Det eksploderer i lyriske utbrudd. «For det hadde ikke gavnet oss noe å være født, om vi ikke skulle bli gjenløst! Å, vidunderlig har din godhet nedlatt seg til oss! Å kjærlighetens utrolige handlemåte! For å løskjøpe trelen overgav du din sønn!»

Stilt overfor disse realiteter finner den rene forstand ikke veien lenger, og lyrismen overtar i dristige ordelag: «Å, visselig var Adams synd nødvendig, den som er utstrøket ved Kristi død! Å lykkelige skyld som fortjente en slik og så stor en gjenløser!»

Nu utvikler det seg en prektig sang til den Hellige Natts ære. Denne natt som var det eneste vidne til det store under: Kristi oppstandelse. Denne natt som helliggjør oss ved dåpen og gjør oss rike.

(Forts. neste side)

BLIKK på TIDEN

OM MORALSK FORARGELSE

■ Den høyt begavede amerikanske drama-forfatteren Arthur Miller (som selv er jøde) har nylig, leser vi, sittet på publikumsgalleriet i den uhyggelige rettssaken mot Auschwitz-bødene i Frankfurt am Main. Det er meget forståelig at han kommer rystet ut derfra, og at han uttaler seg skarpt og forarget når han såvel hos de anklagede selv som hos enkelte vest-tyskere idag sporer avstumpet likeselhet med så opprørende forbytelse.

Men uten at vi foregir å veie det mot siste krigs uhyrligheter, er vi jo nødt til å fastslå at vår ofte selvrettferdige etterkrigstid også har sine former for avstumpethet. Noen ganger finner vi den endog hos nettopp de moralsk forargede. Arthur Miller — for nå ikke å søke lenger — har således i disse selvsamme dager offentliggjort sitt siste drama og dermed utløst en verdens-sensasjon som ikke nettopp er av de mest smakfulle. Det er, viser det seg, en høyst detaljert og nærgående beskrivelse av et ulykkelig ekteskap som inntil detaljene risikerer å bli forvekslet med hans eget — hva han selvsagt, tross alle dementier, er for intelligent til å tro at han ikke utsetter seg for. Det vil si — seg? Arthur Miller var gift med en filmskuespillerinne som nylig begikk selvmord, og hans skuespill er en høyst partisk og kald utlevering som ikke levner henne megen menneskelighet.

Vi vet ikke hvilket uttrykk våre lesere ville finne dekkende for litteratur med en slik bakgrunn, — den være aldri så vel-skrevet. Selv ville vi visst blitt stående ved nettopp betegnelsen — «avstumpet».

Et siste poeng: Vårt hjemlige Nationaltheater har, sammen med mange andre europeiske scener, styrtet til, og lyn-sikkert seg Millers nye bedrift. I tillegg til et repertoar som, utenfor de obligate klassikere, er blitt stadig mer «spesielt» med årene, vekker det undring. Begynner ikke interessen for og ren-dyrkingen av akkurat det morbide, det nevrotiske, det forfalne

i menneskelivet etterhvert å gi vår nasjonalscene en litt for påfallende slagside? Er det i ledelsen, skuespillerne eller publikum en bør søke forklaringen på at teatret så manisk utholdende og så urimelig ensidig formidler akkurat det destruktive og oppløsende i tidens menneskeskildringer?

DEN BERGTATTE

■ Norge er danskenes ferieland, som Danmark er vårt. Systemet fungerer kanskje nettopp så lykkelig og opprømt fordi det dreier seg om en lett tilgjengelig kontrastopplevelse som bryter med det daglige — for en stund. Men noen av de besøkende blir — ja en og annen danske blir rett og slett bergtatt, for årrekker. Blant de finere fangster norske troll har prestert, er dansk-lektoren ved Universitetet i Oslo, magister Erling Nielsen. Han har utrettet så meget innen den kulturelle skandinavisme i de 13 årene han har sittet her oppe, at det lar seg knapt oppregne.

I et intervju «Berlingske Tidende»s Kjeld Rask Therkildsen har hatt med ham, sier han dessuten så mange pene (og et par rivende) ting om oss, at en fristes til å sitere hele veien. Men det får bli med en bit, der han — københavner-radikaleren

— stirrer uforstående og vel ikke helt rettferdig på det mest fremmedartede han finner i vår kultur:

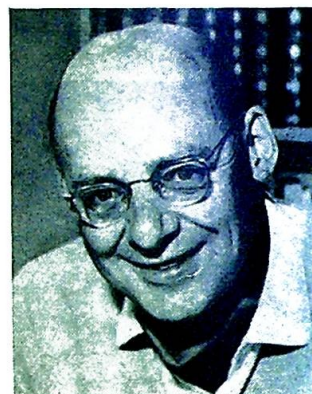
«Skal man have sin arbejdsmark uden for Danmark, finder man ikke noget andet land, der som Norge har så stor interesse for Danmark. I Sverige er man også interesseret — men det er af høflighed, stive buk og forekommende lader. Her i Norge vedrører det danske dem. Det bliver man bevæget ved og det føler man sig så rørt over...

— ... så rørt, at...

— ... at man udstår mange mærkværdige ting og udsætter sig for foreteelser, som man kun kan stille et måbende ansigt op overfor.

— Hvad er det for ting?

— Det er bl. a. den-norske pietisme.

«Å i sannhet salige natt, du som alene fikk lov til å vite tid og time da Kristus sto opp fra de døde. Om denne natt er det skrevet: Og natten skal være som lyse dagen, og natten skal lyse for meg i min glede».

Vi synger om den *helliggjørende* natt: «For denne natts sakrament jager bort skylden, avtvetter synden, gir de falne uskylden tilbake og gleden til de sorgfulle. Den jager hatet på flukt, skaper samhold og bøyer de hovmodige.»

Vi synger om den *berikende* natt: «Å, i sannhet salige natt, som gjorde Egypterne fattige og Hebreerne rike! Natt som forener det himmelske med det jordiske, det guddommelige med det menneskelige!»

Efter hymnen til natten følger så hymnen til kjerten, den kjerte som er båret frem av Kirken som et offer: «Hellige Fader, ta da imot, i denne nådefulle natt, dette offer som den Hellige Kirke, ved sine tjeneres hender høytidelig bærer frem for deg: Denne vokskjerte av biers arbeid.» Kjerten som er et symbol på den oppstandne Kristus og på de kristne som henter sitt liv og sitt lys hos ham: «For selv om denne flamme blir delt, blir ikke lyskretsen mindre.»

Under hele seremonien utover natten vil nå Påskelyset

brenne. Morgenstjernen vil finne den brennende. Det sjelens lys, den nåde som den betegner, vil da også brenne i våre hjerter helt til Kristus vender tilbake, han som er den egentlige morgenstjerne, den «som ikke kjenner noen nedgang».

Selve takksigelsen er nå over. Med ordene *Precamur ergo te Domine* (så ber vi deg da, Herre), går vi inn i sluttbønnen. Diakonen ber om påskeglede og påskenaade for hele Kirken, «at du med ditt stadige vern nådig vil lede, styre og oppholde oss, dine tjenere, hele presteskabet og det troende folk, sammen med vår Hellige Fader Pave Paul og vår biskop i disse påskeleder — og la oss få rolige tider.»

Den verdslige øvrighet er heller ikke glemt. Det blir høytidelig bedt for den: «Led deres tanker til rettfærd og fred så de, fra jordens travle virksomhet, med hele ditt hellige folk må nå frem til det himmelske fedreland».

Så er det da med klar og kraftig, enstemmig røst at hele forsamlingen skal la sitt *Amen* lyde. Amen: Troens, håpets og takksigelsens svar på det storslagne budskap som er blitt forkynt i dette *Exultet*, i denne Kirkens høysang.

Th. P.

— Den taler man om, man tror at kende den også i Danmark, men hvad er den?

— Det er en udbrægtet rigoristisk farisæisme.

— Som vel ændrer sig med civilisationens udbredelse?

— Den mærkes alligevel, stadig som noget i luften. Den mærkes også på pietismens modstandere, der bliver firkantede, fordi pietisterne er firkantede. Det står man som tilskuer til, skønt nordmændene selv opfatter det som noget essentielt

— De har været her længe — kommer De nogen sinde herfra?

— Af og til har jeg en fornemmelse af at være ved at blive *hældt* ud. På den anden side er der et kærligheds-had eller en had-kærlighed, som gør sig gældende . . . det er en vital spænding. Man føler, at der er liv i foretagendet, at der sker noget. Et lektorat som dette bliver hurtigt til en blandet landhandel med de tusinde forskellige gøremål . . . derfor kan man også med stor længsel se hen til en tre måneders sommerferie, i hvilken man kan gøre det, der ligger en selv på sinde».

Ellers er det ikke tvil om at han, asfaltlitteren, har opdaget noe av den kongelige luksus som ligger innen de fleste nordmenns rekkevidde, i og med avstandene, den uberørte natur og dermed mulighetene for ensomhet, stillhet og skjønnhet i dette vinterlandet vårt. Han får oss faktisk til å føle det litt mindre som en selvfølge:

«— Men stadig er den norske kunst fylt med fjeld og fjord — lovlig meget måske?

— Det er der nok nogle, der kan synes, men efterhånden som vi får udryddet naturen her og der, er det vidunderligt, at der findes et land, hvor der stadig er lidt natur tilbage. «Tag morgenrødens vinger på og flygt til den yderste kyst — og du vil møde et biografteater» — det gælder ikke i Norge».

SALIG KRISTENHETEN

■ Et oppnevnt utvalg, der blant andre den lutherske Trondheims-bispen Tord Godal sitter, har fremlagt et forslag til ny helligdagslovgivning her i landet. Det kan det bli anledning til å komme tilbake til i detalj senere. Foreløpig merker vi oss at en på visse ublide hold har reagert nokså skarpt på forslaget: I «Dagbladet» har høyesterettsadvokat Annæus Schjødt skrevet en farlig stringent kritikk av det, og i bildebladet «Aktuell» (7. mars) lufter redaktøren, Jostein Nyhamar, adskillig dårlig humør over forslaget. Ingen av dem brenner kanskje akkurat for kirkens velvære og tarv, men det skal godt gjøres ikke å følge dem et stykke på vei i kritikken av et samfunn som vil administrere deres fritid.

Egentlig gjelder kritikken jo ikke bare forslaget, men gjennem og bak dette lovutkastet sikter den inn mot hele statskirkeordningen — fiksjonen om det «kristne samfunn» vi forutsettes å leve i. Der er synsvinkler under hvilke det er et kristent samfunn, og vi har adskillig grunn til å mene at en nettopp på radikalt hold kan vise seg utrolig korttenkt og utillatelig verdibland i så måte. Men det spørres om ikke nettopp samfunnets overleverte oppfatning av helg og hverdag er en av de faktorer hvor en tilpasning mellom tradisjon og nåtids-mentalitet tvinger seg frem — uansett. Og hvor kirken bare gjør noe uklokt, dersom den — atter en gang! — trer frem som evig og alltid den defensive, bremsende, bekymret klagende instans, for mange mennesker anmassende i sin uønskede formynder-rolle. Biskop Godal har — tydeligvis for alle som kan lese — tenkt sitt oppdrag innenfor den tvilsomme hypotese at «kristenhetens» vide kadrer og uthulte institusjoner ikke bare er fullt intakte, men har en trygget fremtid i Norge. Det tror vi er nokså virkelighetsfjernt. Hvilket en jo kunne holde for seg selv, dersom vi ikke her sto overfor en ganske utbredt oppfatning som visst vil bringe kirkefolket stadig nye konflikter og trolig mange skuffelser i tiden fremover. Det unner vi dem ikke — der er tvert om grunn for alle norske kristne, uansett konfesjon, til å ønske Den norske kirke fritt armslag i den evangeliseringens fornyelse som der er tilløp

til her og der, ikke minst i dens ungdomsarbeide og i drabantby-menighetene.

Dens nødvendige grunnlag er imidlertid *realisme*, ikke biskopelig eller annen ønsketenkning. En gjorde ikke noe dårlig valg, dersom en ga prester og menighetsarbeidere påbud om å lese og gjennearbeide konsekvensene av noen ord som Aasmund Brynildsen — ingen samfunnsstormer! — nylig skrev i en bok om ungdommens moralproblemer, men med adresse til et helt register av også andre problemer:

«Jeg blir hver gang like forundret, når jeg leser eller hører hva den kristne morals voktere anfører mot tidens moralske forvirring. For de taler jo som om kristendommen fremdeles skulle være en levende og ledende realitet i vårt samfunn. Det hender endog at de påberoper seg grunnloven: Står det kanskje ikke i grunnloven at vårt folk skal være et kristent folk og oppdras i den kristne religion?

Hvordan er det mulig — hvordan kan noen unngå å se det viktigste som er skjedd i vår tid: At det ligger i ruiner, hele det billede av verden og tilværelsen som den kristne åndshistorie hadde bygget opp og som gjorde det mulig for menneskene, så lenge de levet i det, å oppleve kristendommen og dens etiske verdier som realiteter? Det ligger i ruiner — som snart er jevnet ut og grundig gjemt bort under det nye bygg, under det nye virkelighetsbilde som vitenskapene har reist, og som — Gud bedre! — endog mange kristne teologer for lengst har flyttet inn i og med urokkelig illusjonisme forsøkt å få plassert sin prestol i. (. . . .)

Det er meg ufattelig at de som kjemper for kristendommen og dens etikk ikke forlengst har forstått det: At før de kan nå dette moderne menneske med en kristen forkynnelse, må de i dag først i bunn og grunn forvandle dets oppfatning av virkeligheten, dets tankeverden. Og eftersom vel ingen drømmer om at naturvitenskapen skal forsvinne, vil det si hverken mer eller mindre enn at de må erobre den filosofi som tolker og formidler denne vitenskap — eller ganske enkelt: at de må utvikle en kristen tenkning, et kristent verdensbilde hvori den vitenskapelige forskning har sin naturlige og nødvendige funksjon. (Det er en oppgave som den katolske kultur med sin sterke intellektuelle og filosofiske funksjon synes ulike meget bedre rustet til enn den protestantiske — dessverre!)

Men innen dette skjer, må vi se i øynene at vi lever i samfunn som ut fra den ledende og bestemmende tenkemåte i stigende grad avkristnes og hvor menneskene forsøker å innrette seg og finne en mening i denne tilværelse for lukkede dører.

Den holdning til tilværelsen og til hverandre som mennesker da utvikler, og som for de kristne ter seg som den dypeste umoral, den nytter det selvfølgelig ikke å holde moralprekener mot. Å innse dette, det er den første betingelse for eventuelt å kunne endre den».

Hvilket synes oss å være klok mans tale.

HODET I SANDEN

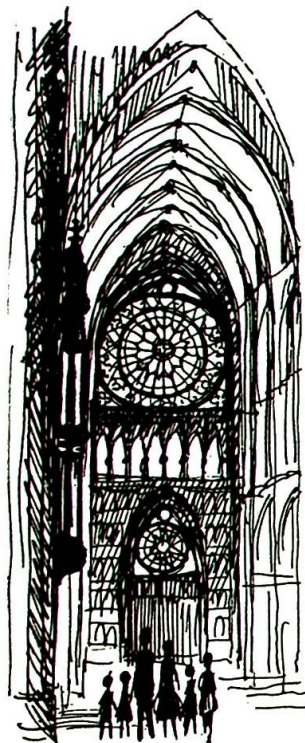
■ Det synes oss forøvrig også, i all sin nøkterne kritikk, å ramme et annet utslag av kristelig strutsepolitikk for tiden. Vi har tidligere i «St. Olav» omtalt med anerkjennelse den kloke og nyanserte analysen som forfatteren Alfred Hauge — selv med dype røtter i pietistisk kristendom og trosalvor — tidligere i år gav i Kirkeakademiet i Oslo av Bergman-filmen «Tystnaden». Han fikk ikke akkurat bredt følge fra kristent hold, til gjengjeld var det kompetent: Såvel pastor Ole Sæverud (i «Haugesunds Avis») som Svein Ellingsen (i «Vår Kirke») anla et skjønn som forente sunn kristen etikk med innsiktsfull sans for Bergmans kunstneriske og menneskelige anliggende og ansvar.

«Luthersk Kirketidende» tar i en bisk leder sitt utgangspunkt i noen ord av Alfred Hauge: «Vi har opplevd en paradoksal debatt omkring denne filmen og denne filmkunstneren. I Bergman har Norden en stor filmkunstner som er levende opptatt av kristen problematikk, og som sterkt har avslørt tomheten i en verden uten Gud. De som burde takke ham, protesterer». Og bladet kommenterer:

«Det er med undring en leser at en kristen forfatter forsvare Bergmans filmproduksjon. Det er forstemmende å se at han bebreider dem som har protestert mot denslags filmer som

Mot en norsk høymesse

OMKRING VATIKANKONSILET'S LITURGI-DEKRET

I denne 4. og siste artikkel om liturgi-reformen etter Vatikan-konsilets dekret tar pater Erik Gunnæs for seg de konkrete forandringer og tilpasninger som vil kunne komme på tale. I rammeoppsettet etter artikkelen har han kort og punktvis sammenfattet hvordan den romerske messeliturgi vil kunne arte seg etter at reformene er gjennomført, men inntil liturgi-kommisjonene har innlevert sine forslag og biskopene truffet sine avgjørelser, er det selvfølgelig en hypotese, selvom den bygger på resultatene og strømningene i vår tids liturgikk.

Da pave Paul VI proklamerte kirkemøtets vedtak om en reform av liturgien, den 4. desember ifjor, erklærte han også at det innen fastetiden tok til, ville bli utstedt en pavelig forordning (et såkalt *motu proprio*) som skulle forkynne vedtakets endelige ikrafttreden. Samtidig skulle dette *motu proprio* nærmere spesifisere hvordan vedtaket skulle settes ut i livet.

Forordningen ble offentliggjort 25. januar. Den vakte noen forbauselse og skuffelse: Man hadde ventet at en rekke umiddelbart gjennomførbare reformer også straks skulle bli virkeliggjort. Nå nøyde den seg med å presisere enkelte mindre viktige punkter. Men den betyr iallfall at konsilets reformvedtak, konstitusjonen *De Sacra Liturgia*, er trådt i kraft. Og en rekke nasjonale episkopater hadde bare ventet på dette, for så selv å sette i verk de første av de reformene som konstitusjonen gjør mulige.

Tystnaden. Og det er helt ubegripelig at en kirkeakademisk forsamling ikke reagerte mot dette.

Da var det hyggeligere å høre referat fra Studentersamfunnet i Oslo, hvor Sigurd Evensmo på en glimrende måte forsvarte filmsensurens beklipping av Tystnaden med den begrunnelse, at vi ikke ønsket å lede kloakk inn i drikkevannet. Han vant gehør for sine synsmåter hos den ungdommelige forsamling.

Inntil filmsensor Sigurd Evensmos personlige bekreftelse på denne vel noe snarrådige bruk av hans uttalelse foreligger, er vi nødsaget til å betrakte den som en tilsnikelse — i tilfelle særdeles beklagelig, på hold der en burde være nøye med bruken av sitater. Husker vi rett falt nemlig Evensmos uttalelse om «kloakken» ikke i forbindelse med Bergmans verk, men a propos en ganske annen kategori filmer, der vold og sadisme er fremherskende.

«Luthersk Kirketidende», hvis lederartikkel er signert O. B. (res. kap. Ottar Bondevik), fortsetter:

REVISJONSARBEIDET BEGYNNER

Dette er imidlertid ikke så mange. Konsilkonstitusjonen nøyer seg stort sett med å trekke opp generelle retningslinjer. Den skaper en ramme, som så må fylles ut med detaljreformer. Det dreier seg her om et svært arbeid, som vil ta et minimum av fem år. Mer realistisk er det sannsynligvis å regne med syv, ja kanskje ti. Først nå, i begynnelsen av mars, er den kommisjonen oppnevnt som skal gå i gang med dette arbeidet; den består av tredvefjernti biskoper fra alle verdens kanter. Denne kommisjonen må igjen danne underkommisjoner av eksperter for de forskjellige områder av liturgien. Og før denne kommisjonen er til ende med sitt arbeid, er det ikke tale om at vi opplever større liturgiske endringer.

Samtidig med at denne sentralkommisjon går i gang med å revidere hele den romerske messe- og sakramentsfeiring, blir det også rundt i de enkelte bispedømmer oppnevnt lokale kommisjoner, til å forberede iverksettelsen av den liturgiske reform på det lokale plan. Men hva kan disse kommisjonene gjøre for øyeblikket? Det kommer litt an på hvor man befinner seg. I virkeligheten gir nemlig liturgikonstitusjonen hvert større landområde valget mellom to typer av liturgisk reform. Den ene muligheten er at man simpelthen antar den reviderte romerske ritus, med eventuelle mindre lokale tilpasninger. Dette vil vel bli regelen i Europa og Amerika. Men der består også en annen mulighet. Der hvor folkets tradisjon og mentalitet synes å kreve det, sier nemlig konstitusjonen, kan en underkaste liturgien dypere endringer. Vi har alt vært inne på dette i en tidligere artikkel: At vi nå etterhvert kan komme til å oppleve organiseringen av særskilte indiske, kinesiske eller afrikanske liturgier.

EN REVIDERT MESSEORDNING

Det som vel da i første omgang interesserer oss mest, er hvordan den fornyede romerske messe kommer til å ta seg ut. Hvor dypt kommer reformen til å gå? Det er ikke lett å spå om dette. Men de ønskemålene som i det siste snes år har vært fremført av liturgikerne, stemmer iallfall i hovedsaken over ens, og selv om vi ikke på noen måte kan si at *slik* kommer den romerske messe til å se ut om ti år, kan det være av interesse å skissere opp noen

«Dessverre er tilfellet i kirkeakademiet ikke enestående. Det gir uttrykk for en tendens. I debatten om sekulariseringen er det flere skribenter med kirkelig signatur som hevder at denne er noe som kirken bare må glede seg over, og etter evne forsøke å fremskynde. Muligens legger de da noe annet i ordet sekularisering enn folk flest gjør, men i så fall burde de betenke ansvaret med den forvirring de skaper».

Det kunne vel tenkes at «forvirringen» snarere består i det farlig automatiske likhetstegn en på bladets hold setter mellom «avkristning» og «sekularisering». Kirken bør ikke, ut fra privilegier, paragrafer og press, gi seg av med å ville administrere det «profane» — på ikke-kristne menneskers vegne. Da forstrekker den seg, og har vondt for å bli hørt og respektert, selv når den taler med virkelig vekt og i sin gode rett. Så enkelt er det visst, dersom en gidder å se virkelig etter.

Frater Candidus.

av de hovedlinjene som har foresvevet ekspertene, og som konsilet alt til dels har tatt stilling til. I rammeoppsettet til denne artikkel har vi anført hvordan en reformert messe *kunne* komme til å se ut.

Slik *kan* altså reformen komme til å virke, hva messen angår. Intet radikalt brudd noe sted, men en «ansiktsløftning». En tilsvarende revisjon kommer så hvert enkelt sakrament til å gjennomgå, i den hensikt å la liturgien tale klart og tydelig, og gjøre det mulig for alle å delta i det som foregår.

MESSENS SPROG: HVA VIL BLI GJORT?

Ett spørsmål gjenstår imidlertid ennå: *Sprogproblemet*. Vi så i forrige artikkel litt på hvordan det stilte seg rent prinsipielt. Hva er nå kirkemøtets løsning på det?

Hva sakramentsforvaltningen angår, er saken allerede klar. Den kan foregå fullt og helt på morsmålet. Messens offentlige karakter gjør imidlertid at den byr på særskilte problemer. Den romerske ritus er dessuten så sammenvevet med det latinske sprog at en overføring til morsmålet av dens tekster krever mer enn en blott og bar oversettelse; det kreves snarere en *overføring*; selve tekstene må delvis endres for å komme i samklang med det sprog det gjelder. Og særlig tårner problemene seg opp på det musikalske område.

For øyeblikket har da kirkemøtet formulert det prinsipp, at alt det som «tilkommer» folket, skal kunne utføres på morsmålet. En rekke europeiske bispekonferanser (bl. a. Nederland, Belgia, Frankrike, Sveits) har alt forordnet at *lesningene* kan skje direkte på morsmålet. Men dertil kommer også alt som folket skal synge — salmer og antifoner. Her må det imidlertid skapes nye melodier, og slikt tar tid. Spørsmålet om diktede, moderne salmer kan få plass i høymesseliturgien er slett ikke utredet.

Teoretisk skal man imidlertid nå kunne synge storparten av messen utenom kánon på morsmålet. I messens første del er det bare «kollekten» som faller utenfor; den «tilkommer» jo ikke folket. Men det er umiddelbart klart at den i høyeste grad *angår* folket, og dermed vil det snart bli spørsmål om en utvidelse av morsmålet område. Det samme kan forøvrig sies å gjelde prefasjonen, som jo i eminent grad er *forkynnelse*, og forsåvidt hele kánon. Å trekke opp noen skillelinje mellom formessen, som skulle angå folket, og den eukaristiske del, som prestens alene, er heller ikke lenger mulig ut fra hele konstitusjonens ánd og bokstav; den understreker sterkt messens enhet (og avviser dermed også den idé at man har «oppfylt sin søndagsplikt» selv om man først kommer til offertoriet).

Og faktisk har konstitusjonen en annen paragraf, som åpner døren for at større deler av messen — faktisk hele messen — kan feires på morsmålet. Tillatelse til det kan innvilges dersom bispekonferansen anser det for ønskelig, ut fra folkets tradisjon og mentalitet. En skulle tro at Skandinavia måtte være et typisk eksempel på dette. Samtidig som vi fortsetter å feire en latinsk høymesse, burde det derfor være rom for en gradvis uteksperimentering av en norsk — eller skandinavisk — liturgi.

SANGMESSEN — EN MULIGHET?

En slik eksperimentering, vil mange riktignok si, har allerede foregått i lengere tid, gjennom våre diverse former for sangmesser. Og erfaringene er overbevisende — i negativ retning!

Ja, det er sant. Man opplever de selsomste og mest antiliturgiske utgaver av «sangmesser». Menigheten synger f. eks. lystig i vei på «Gå alle til Josef» på samme tid som presten får være alene om å lese Gloria, og presten

Pastor d'Auchamps Romreise 1964.

13—31/7 Rom—Assisi, 19 dage d.kr. 1000.

Denne Rejse ledes af pastor dr. Vranken, Haugesund.

7—25/9 Rom—Assisi, 19 dage d.kr. 1000.

Rejserne udgaar fra København (eller Sønderjylland).

Program og oplysninger:

Revisor E. SCHWARTZ, Farimagsgade 18, Kbh. Ø.

kan i det hele tatt føle seg som en fullstendig overflødig figur der han står ved alteret og steller med sitt, mens menigheten er opptatt med sine salmer. Det er sannelig tilogmed hendt undertegnede at menigheten intonerte en ny salme i samme øyeblikk som evangeliet skulle leses opp. Da var det jo bare å vente, til man fikk ørenslyd. Der er også kirker, i utlandet men visstnok også i Norge, der presten setter sin ære i at der ikke oppstår ett minutt stillhet under messen — synges der ikke, så leses der høyt, tekster og bønner, det går i ett, så menigheten drukner i snakk, og all andakt forsvinner.

Men en sangmesse *behøver* ikke være slik. Tvert imot. Både sangen og prestens kommentarer (som skal være korte og begrenset til det nødvendige) må føye seg inn i messens *struktur*, slik at man synger der det skal synges, og *det* som skal synges, og lytter der det skal lyttes. Det lar seg gjøre; og det må vel være det foreløbige mål for liturgireformen her hjemme — at man søker seg frem til en form for norsk dialogmesse med sang, som virkelig er i liturgiens ánd?

Messen - slik den kan bli

1) *Inngang*. I de kirker hvor det er mulig, trer selebranten med diakon og messetjenere inn i kirken i høytidelig prosesjon. Mens de går opp til alteret, synger menigheten en *inngangssalme*. Her stiller straks spørsmålet seg: Davidssalme med refreng («introitus») eller moderne diktet salme?

Det kan være et åpent spørsmål om syndsbejennelsen blir bibeholdt. Kanskje gjør den det, men resten av trinbønnen bortfaller.

Vel fremme i koret tar geistligheten plass på *benken*, som er deres normale plass under første del av messen. — Inngangssalmen toner ut i Kyrie. Selebranten intonerer Gloria fra sin benk (som biskopen gjør det fra sitt sete under pontifikalmesse), og ber også kollekten der. Med dette er inngangsriten avsluttet, og

2) *Ordets tjeneste* begynner. Det kan komme på tale å innføre en tredeling av lesningene: Først en lesning fra det Gamle Testamente, så en aposteltekst, så evangeliet. Flere tekstrekker skal utarbeides, for kirkemøtet krever at «den viktigste del av Skriften» skal bli lest i løpet av søn- og festdagene. Innimellom lesningene kommer meditasjonsalmene: Graduale og tractus. Igjen kommer spørsmålet: Hva slags salmer? — Lesningen av evangeliet blir omgitt med større høytid, og det blir klarere markert at alleluaverset er en hyldest til det komende «glade budskap».

(Forts. n. side.)

En liturgisk og evangelisk homilie (kort preken) er obligatorisk.

Så følger en helt ny ting, som er uttrykkelig spesifisert i kirkemøtets tekst: Som avslutning på ordets tjeneste kommer den såkalte *oratio fidelium* — en alminnelig kirkebønn, for kirkens og verdens behov. En slik kirkebønn var i bruk i oldkirken, men forsvant i tidlig middelalder. Imidlertid følte behovet for den, og den kom igjen i form av en «bønn på prekestolen», som da imidlertid ikke hørte til i selve liturgien. En slik prekestolbønn finnes fremdeles i vår katolske bønnebok. Lutheranerne bevarte den også; her i Norge ble den imidlertid i forrige århundre flyttet ned fra prekestolen, og er idag den «alminnelige kirkebønn» som presten ber for alteret. Vår nye kirkebønn må forutsettes å bli mer eller mindre av samme type.

3) *Offertjenesten*. Offertoriedelen av messen kan bli nokså forandret. Noen kirker vil nok ønske en offergang i prosesjon, med sang av en offertoriesalme, tilsvarende inngangssalmen. I vårt land torde dette bli vanskelig. Presten er nå gått for alteret, der han frembærer brødet og vinen, men bønnene som ledsager dette blir nok forkortet. Den avsluttende bønningen over offergavene («secretæ») kommer kanskje igjen til å bli bedt høyt.

4) *Canon missæ*.

Kanon begynner som før med prefasjonen. Men det er gode muligheter for at vi får et rikere utvalg av prefasjoner, med gjeninnføring av en god del gamle vakre tekster — kanskje en for hver søndag.

Kommer man til å røre ved selve kanon? Også den skulle synes å komme inn under de deler hvor iallfall en lett revisjon er ønskelig. Faktisk er strukturen i kanon blitt forkludret temmelig tidlig, idet en rekke forbønner og påkallelser er blitt innført i den opprinnelige store takksigelses- og ihukommelsesbønnen, «eukaristien». Selv om en ikke vil flytte forbønnene helt ut og over i den alminnelige kirkebønn, er det mulig å rense og dermed forskjønne kanon med et par ganske enkle håndgrep — ved bl. a. å fjerne hele rekken av korstegn, noen uvedkommende «per Christum Dominum nostrum. Amen» og ved en forenkling av helgenkatalogene. Da kan det også komme på tale å vende tilbake til den oldkirkelige skikk å lese kanon høyt: I virkeligheten er jo den også *forkynnelse*.

5) *Kommunionsavsnittet*, som begynner med Fader-vår, kan komme til å undergå en grundigere revisjon. Det blir for langt å komme inn på dette; la det bare være sagt at mange liturgikere ønsker seg en tydeligere understrekning av menighetens synlige fellesskap — bl. a. et moderne symbol som kan svare til det gamle fredskys. Også ved kommunionen blir dessuten salme-problemet aktuelt: Det nåværende kommunionverset er jo bare en rest av den kommunionssalmen vi må få tilbake.

Kirkemøtet åpner uttrykkelig adgang til nattverd under begge skikkelser. Foreløpig bare ved spesielt høytidelige anledninger, etter biskopenes nærmere bestemmelse, men det er ingenting til hinder for at denne praksis så etterhvert kan bli alminnelig, dersom det viser seg ønskelig.

Kommunionen avsluttes med kommunionssalmen, som hittil. Så ender messen med bortsendelsen («*Ita, missa est*») og velsignelsen. Det siste evangelium bortfaller uten tvil. Den romerske ritus har aldri kjent noen *utgangssalme*, men den føles vel de fleste steder som en normal avslutning.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaktør: Pater Hallvard Rieber-Mobn.

Redaksjonens adresse: Neuberggaten 15, Oslo 3.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo.

Kontortid: 9—16. Lørdag: 9—14. - Tlf. 42 31 70

Boligtelefoner: Redaksjonen 55 07 71.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 20 pr. år - Kr. 10 pr. ½ år. Utlandet kr. 24.

Annonser: 10 dager før utg.dagen (se nederst på omslagssiden). 24 nummer årlig. - Postgiro 153 21

Til Lourdes — med fly

Valfartskomiteen i det danske «De syges katolske forbund» har sendt ut prospektet for en pilgrimsreise pr. fly til Lourdes 2.—7. september år. Hensikten er, som tidligere, å åpne adgangen for syke og svake til å besøke valfartsbyen — både underveis og på stedet vil lege og pleiepersonale være sikret, og september byr på ideal-klima. Reisen er ellers organisert med henblikk på at også et vesentlig antall friske deltagere melder seg.

Prisen er satt til kr. 790,—, som dekker samtlige utgifter, dvs. direkte fly Kastrup—Lourdes tur/retur, hotellopphold med full pensjon, betjening, hotell- og lufthavnsskatter, samt reisegods-, syke- og hjemreiseforsikring.

For deltakere, som på grunn av sykdom eller invaliditet får adgang til å bli innlosjert i hospitalet «Asile Notre-Dame» like ved grotten, er prisen bare kr. 690,—.

(Forts. neste side)

velg riktig tobakk

mild og moden
aromatisk og velsmakende
SKANDINAVIAS MEST SOLGTE TOBAKK

TIEDEMANNS GUL

Reisens åndelige leder er pater J a c. A d a m s, C. ss. R.
 Avreisen fra København er satt til onsdag 2. september kl. 10, og hjemreisen fra Lourdes til 7. september kl. 24. Flytiden er ca. fire og en halv time hver vei. Oppholdet i Lourdes blir altså på seks dager. Under oppholdet vil der selvsagt bli lagt vekt på de forskjellige kirkelige handlinger — messen, andakter og prosesjoner. Men for interesserte vil der også bli arrangert en heldags — og en kortere utflukt i det vakre Pyreneer-landskapet.

Selv om reisen særlig arrangeres for katolikker, er der intet i veien for at også ikke-katolikker kan delta.

Nærmere opplysninger og innmeldelse hos en av disse tre arrangører:

Pater Jac. Adams, Hans Bogbinders Alle 2, København S.
 Fru Lena Samson, Barsehøj 25, Hellerup.

C. Lerche Nielsen, Bredgade 69 III, København K.

Adskillige norske har tidligere deltatt, og vi anbefaler til-
 taket.

STATISTIKKEN SIER: NÆR 8000 KATOLIKKER I NORGE

Efter hvert kommer nå resultatene fra folketellingen av 1960. I en foreløpig offentliggjørelse fra konfesjonsstatistikken som Statistisk Sentralbyrå har utsendt, opplyses det at tallet på katolikker i Norge nå er 7 875 — det er en fremgang på hele 3 100 siden folketellingen i 1950. Ved siden av Pinsemenighetens tilvekst (4 000) er det den kraftigste fremgang i konfesjonsstatistikken, som forøvrig utmerker seg ved en påfallende stabilitet her i landet.

I alt 134 500 personer av den hjemmehørende folkekemenge, dvs. 3,75 %, står utenfor Statskirken. Tallene i 1950 var henholdsvis 123 300 og 3,76 %. I det følgende gir vi detaljene i oppgavene over katolske kristne i Norge, fordelt på bygdene og byene (fylkesvis).

Bygder 2787
 Byer 5088

Bygdene fylkesvis.

Østfold 450
 Akershus 815
 Hedmark 98
 Oppland 47
 Buskerud 159
 Vestfold 273
 Telemark 120
 Aust-Agder 76
 Vest-Agder 115
 Rogaland 83
 Hordaland 209
 Sogn og Fjordane 48
 Møre og Romsdal 64
 Sør-Trøndelag 83
 Nord-Trøndelag 11
 Nordland 51
 Troms 59
 Finnmark 26

Byene fylkesvis.

Østfold 339
 Akershus 5

(Forts. neste side)

MARIAKONGREGASJONEN, OSLO

Onsdag 1. april: Andakt i St. Josephs kapell kl. 19.30.
 Deretter samvær i foreningslokalet med stor demonstrasjon av forskjellige varer.
 Alle katolske damer er velkommen.

KATOLSK INFORMASJON

Studiebrev.

Skriv etter prospekt.
 P.boks 3664 gl.b. Oslo 1.

St. Hallvard Kameratklubb

har møte hver torsdag kl. 19.30 i Urtegt. 29, Oslo. Tlf. 68 08 68.

FRANCISKUSHJELPEN, OSLO

Urtegt. 29 II, tlf. 68 08 68.
 Kontortid 12—13 hver dag unntatt lørdag.

LEGMANNSRÅDET

OSLO KATOLSKE BISPEDØMME

Kontortid hver onsdag kl. 18—20 i Akersv. 5, 1. etg. Tlf. 41 04 41.

OSLO KATOLSKE MENIGHETSPLEIE

Kontortid hver onsdag kl. 11—13.
 Akersv. 5, Oslo.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	}	Oslo
Bispegården		
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.		
St. Dominikus kirke		
Lunden Kloster	}	Arendal
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem		
Sta. Katarinahjemmet	}	Bergen
St. Franciskus Kirke		
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke		
Vår Frue Kirke		
Marias Minde	}	Hammerfest
St. Franciskusøstrenes Moderhus		
Øyenklinikken	}	Hønefoss
St. Josephs Hosp., Drammen		
St. Torfinns Klinik, Hamar	}	Lillestrøm
St. Elisabeth Inst.		
St. Mikael's Kirke	}	Tromsø
St. Mikael's Prestegård		
St. Theresia kirke	}	Trondheim
St. Franciskus Hosp.		
St. Magnus Kirke	}	Tønsberg
St. Magnus presteg.		
St. Elisabeth Hosp.	}	Tønsberg
Vår Frue Kirke		
Bispegården	}	Tønsberg
St. Olavs Kirke, Bispegården		
St. Olavs kirke	}	Tønsberg
St. Olavs Prestegård		
St. Olavs Klinik	}	Tønsberg
St. Olavs Klinik		

Ved bestilling av olje:

Oslo 68 34 60 - Service 41 79 80

Vakkert og rimelig:

PAPST PAUL VI IM HEILIGEN LAND

Et virkelig enestående skjønt billedverk, mange helsides farvefotografier.
 198 sider. H. 3 cm., br. 23,5 cm.
 Kr. 22.80.

Bestill snarest!

ST. OLAV BOKHANDEL, Akersv. 5, Oslo.
 Tlf. 42 31 70

NB: Store forsyninger av grammofonplater nettopp ankommet.

Oslo	2594
Hedmark	74
Oppland	28
Buskerud	178
Vestfold	159
Telemark	205
Aust-Agder	95
Vest-Agder	146
Rogaland	227
Bergen	490
Sogn og Fjordane	4
Møre og Romsdal	127
Sør-Trøndelag	175
Nord-Trøndelag	2
Nordland	62
Troms	117
Finnmark	61

UTLANDET

besøk hos paven noensinne har funnet sted.

DANMARK

DANSK STATS BESØK I VATIKANET

Kong *Fredrik IX.* og dronning *Ingrid* av Danmark kommer i kommende måned til å avlegge et offisielt besøk hos pave Paul VI i Vatikanet, i forbindelse med besøket hos den italienske president Segni. Det er det første danske statsbesøk siden opprettelsen av Vatikanstaten ved Lateran-avtalen av 1929. I 1920 avla kong Christian og dronning Alexandrine et besøk hos pave Benedikt XV. Også det svenske kongepar har avlagt offisielt besøk i Vatikanet, mens intet norsk konge-

FORELESNINGER OM KONSILET

Danskene er både bedre informert om og mer interessert i Det II. Vatikan-konsil enn tilfellet er i norsk kirkeliv. «Konsilet —dets problemer og betydning» er titelen på en forelesningsrekke som professor *K. E. Skydsgaard* — en av Det Lutherske verdensforbunds observatører ved kirkemøtet — har åpnet ved Københavns Universitet.

VATIKANET

INSTITUTT FOR LATIN

Et pavelig institutt for høyere latinske studier, som blant annet tar sikte på å utdanne latin-lærere til de katolske universitetene og seminarene samt en rekke stillinger i Kirkens kurie og administrasjon verden over, er nettopp blitt opprettet av pave Paul VI. Instituttet blir

KJENTE FREDRIKSTAD- FIRMAER	<h2>Norske Fina ^{A/S}</h2> <p>Bensin - Petroleum - Fyringsoljer - Smøreoljer</p> <p>FREDRIKSTAD TLF. 5 820 TØNSBERG > 12 371</p>	
 And. Panne Kontormaskiner - Kontorutstyr Storgt. 4 - Fredrikstad Tlf. 12 945	 Fredrikstad Glassmagasin TLF. 1662 - 2062	ØSTFOLDMEIERIET Avd. Fredrikstad
KÅRE KRISTIANSEN Fiskeforretning Telefon 13 190	C. HANSENS Trykkeri og Bokbinderi Tlf. 13 056 FREDRIKSTAD	G. HALVORSEN Kjøtt og pølsevarer Tlf. 11 781 og 12 455
 Stabburet	EDVARDESEN & NORHEIM A/S Autorisert Installatør Radio og Elektrisk utstyr Tlf. 11 220 - Fredrikstad	HELENE ANDRESEN KJØTT- OG PØLSEVARER Glemmengt. 3, 4, 5. Tlf. 12 131 og 12 031
KLEMET JOHANSEN Fredrikstad Begravelsesbyrå Farmannsgt. 10 - Tlf. 13 062 1885 75 år 1960	ALFR. GRØNNEBERG Urmaker og Optiker Fredrikstad	EINAR O. ANDERSEN og WILLY ANDERSEN Bygg og tømmermestere
BRYNILDESENS FABRIKKER Drops og Mineralvann	O. Henriksens Sønner Aut. Rørleggere og Rørhandel Etabl. 1904 FREDRIKSTAD Sentralbord 15 840	
	 Engeset & Larsen MANUFAKTUR EN GROS - EN DETALJ FREDRIKSTAD	

knyttet til Salesianer-patrenes pavelige høyskole, og vil bli internasjonalt, med adgang for såvel geistlige som legfolk. For særlig begavede studenter vil stipendier stå til rådighet. Instituttet får en internasjonal professorstab, studieplanen vil omfatte såvel gammel som ny latin, og fullt kurs vil strekke seg over 4 år.

**SØR-AFRIKA
KIRKEN
OG APARTHEID**

Den katolske erkebiskopen av Bloemfontein, Mgr. *Whelan*, som nylig vakte oppsikt ved å uttale seg forståelsesfullt om den sør-afrikanske regjeringens *apar-*

theid-politikk overfor den farvede befolkning, har offentlig erklært at det dreier seg om en privatmening, efter at de øvrige katolske biskoper i Sør-Afrika har tatt avstand fra hans uttalelser.

KATOLSK FORUM

Tirsdag 7. april kl. 20:

**GUD SOM MYTE OG
VIRKELIGHET**

(Biskop John Robinson's bok
«Honest to God»)

Ved

Pater Erik Gunnes

KRISTIANSAND S.

ALT I SKILT

Elektro-teknikk
Industri - Militær
Skip - Sykehus
Reklame - Varemesse

Gravør Trygve Kohn
Kristiansand S.

FRANCISKUS-SENTRUM, BERGEN

V. Torvgt. 9.
Tlf. 30 416.

Katolsk opplysnings-
og lesesentrum.

Åpent hverdager
kl. 10—13, 16—20.
Lørdag kl. 10—12.30.

**Gode
Bergens-
firmaer**

1/5 Kr. Madsens Bok- og Papirhandel

Bryggen 5 - Leppen - Telefon 11 482
BERGEN

K. & J. SOLHEIM
Kjøtt - Pålegg - Delikatesser
Egen Pølsefabrikk
Solheimsgt. 25
Tlf. 99 016 Bergen

Deres gullsmed
fører
Slektsølv

Theodor Olsens Eftf.
JUVELER SMÅSTRANDGT 4
BERGEN

NYGÅRDSGT. 4

**All slags
skadeforsikring**

ERLING KRAGE AIS

PRYD- OG BRUKSKUNST

Bergen

Telefon central 14 110

Telegramadresse: «Kjell»

HOPSDAL & DAHL A/S

Aut. Installatør, Radio-
og Utstyrforretning

TORNØEGÅRDEN - BERGEN

DRAMMEN

DRAMMEN

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikkfabrikk

Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

TYRILYS 1/5 TYRI
FABRIKKER

Drammen

Har også landets eneste bivokspresseri

OBS: Bestilling på abonnement, annonser, og henvendelser vedr. adresseforandring, kontingent o.l. bes vennligst rettet til bladets ekspedisjon: St. Olav Bokhandel, Akersv. 5, Oslo. Tlf. 42 31 70.

OSLO

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 43 22 36

Privat 55 77 87 - 69 43 72

Spesialforretning i
RUSTFRITT STÅL
for sykehusene

KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Stortingsplass 7 II

Tlf. 33 36 24 - Oslo

Tlfgr.adr.: RUSTFRIKNUT

Jens J. Andersen
OSLO - CENTRALBORD 68 74 00
Beste leverandør av
KJØTT-FLESK-PØLSEVARER

Å SPARE ER EN VANE-
SAK, EN VILJESAK, EN
KARAKTERSAK

«KLAR»
Fåes i banker over hele landet

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgate 3b, Oslo
Telefon 33 18 34 - 33 32 37

WISBECH
AKTIESELSKAP

MAJORSTUA - OSLO
MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER

MALERMESTER

Otto Foerster

utfører allslags maler- og tapetserarbeide.

Tlf. 21 69 06

E. M. JACOBSEN
Bakeri & Conditori

Akersgt. 67

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØNN

Gladsvei 23, Grefsen

Tlf. 21 18 32

Over til Kombinert!
Forsikringen som gir den beste
beskyttelse når skader inntreffer.

Gulli & Rokk

ASSURANSE

Stortingsgt. 22 - Sentralbord 33 44 00
OSLO

HØYESTERETTSADVOKAT

GEORG LOUS

DRAMMENSVN. 4 - OSLO

Melitta

KAFFETRAKTER

og ekstra fin snusmalt
kaffe gir

BEDRE KAFFE
DRØYERE KAFFE

Johan Olsen & Sønner

Entreprenørforretning

Etabl. 1896

KONGENSGT. 17 VII - SENTRALBORD 42 99 90